

EKİM
2024
1.SAYI

aloca

DERGİ

DR. SELİM ERDOĞAN
SÜVARİNİN İZİNDE

PROF. DR. BARIŞ DOSTER
CUMHURİYET 101 YAŞINDA

alacadergi.com

ESLEM KÜLÜNK - ATAMİR COŞKUN- HALİL İBRAHİM SARI - GÜLŞEN AKTÜRK - ÇAĞATAY ALİRIZA SUNA-
MUSTAFA BURAK ERKAN- EKREM TOPUZ- EMİN ALBAY- YALÇIN OZAN DEMİRAL- ÖMER FARUK BOZKURT

İÇİNDEKİLER

03

ÖNSÖZ

ALACA EKİBİNDEN

08

TÜRK MİTOLOJİSİNDE GEYİK

ESLEM KÜLÜNK

10

TÜRK MİLLİYETÇİLİĞİ

ATAMİR ÇOŞKUN

12

CUMHURİYET 101 YAŞINDA

PROF. DR BARIŞ DOSTER & EKREM TOPUZ

16

TÜRKLÜK İÇİN ATAN KALP: YÖRÜKLER

HALİL İBRAHİM SARI

18

**TÖRE VE KUT KELİMELERİNİN KÜLTÜR VE HUKUK
AÇISINDAN İNCELENMESİ**

GÜLŞEN AKTÜRK

21

TÜRKÇÜLÜĞÜN MİMARİ: ZİYA GÖKALP

ÇAĞATAY ALİ RIZA SUNA

25

SÜVARİNİN İZİNDE

DR. SELİM ERDOĞAN

26

TÜRK NEDİR, KİMDİR?

MUSTAFA BURAK ERKAN

29

TÜRK DEVRİMİ'NİN KARİKATÜRLERDEKİ İZDÜŞÜMÜ

EKREM TOPUZ

34

YANLIŞ BİLİNEREN GERÇEKLER: SARIKAMIŞ

EMİN ALBAY

36

TÜRK KADINI
YALÇIN OZAN DEMİRAL

38

DOĞU TÜRKİSTAN
ÖMER BOZKURT

41

YÜKSEK TÜRK KÜLTÜRÜNÜN BÜYÜK VESİKASI :
ORHUN ABİDELERİ

HALİL İBRAHİM SARI

DERGİ EKİBİ

Eslem Külünk
Ekrem Topuz
Emin Albay
Gülşen Aktürk

GEÇMİŞİN DERİNLİKLERİNDEN GELECEĞE BİR KÖPRÜ

Nesillerdir tarih sahnesinde yer alan ve belirleyici rol üstlenen Türk Milleti; farklı coğrafyalarda köklü medeniyetler kurarak kültürel birikimlerini gelecek kuşaklara aktarmayı başarmıştır. Bu zengin kültürel miras, geçmişten günümüze ulaşan sayısız eserlerle taçlanmış, milli bilinç ve varlığımızın teminatı olmuş, benliğimizi şekillendirerek geleceğimize ışık tutmuştur.

Kadim kültürümüzün izinde, geçmişten günümüze aktarılan değerli birikimlerimizden ilham alarak, yeni nesil bakış açısıyla milli düşünce dünyamıza katkıda bulunmayı hedefleyen günümüz temsilcileri olan bizler ise keşif merakıyla modern dünyaya ışık tutmayı amaç edinmiş bir dergi olan "ALACA" ile karşınızdayız!

Adını Türk mitolojisinin derinliklerinden alan bu dergi, tıpkı "ALACA" kelimesinin taşıdığı anlam gibi; karanlık ile aydınlığın, eski ile yeninin, doğa ile ruhun iç içe geçtiği bir dünyayı sizlere sunmayı amaçlıyor, hem tarihî bir mirası hem de modern düşünceleri bir araya getiren bir köprü görevi üstlenerek özümüze dönmeyi, bu özden beslenerek geleceğe emin adımlarla koşarcasına yürüme hedefiyle yola çıkıyoruz!

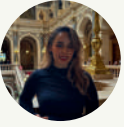
"Alaca", Türk mitolojisinde karışık renkleri, gölgeli ve çok katmanlı bir yapıyı ifade eder. Bu kavram, doğanın gizemi ve insan ruhunun derinlikleri ile özdeşleşmiştir, Türk mitolojisinin temelinde yer alan doğanın dengesi, ruhsal dünya ve fiziksel yaşamın bir araya geldiği mistik bir anlatıdır. İşte biz de bu dergide; Bering Boğazından Tuna'ya uzanan köklü Türk kültür ve medeniyetinin izinden giden, kendinden emin, yarınından ümitli ve hedefleri olan bir grup üniversite öğrencisi olarak çıktığımız bu yolda alacalı renklerin zenginliğinde tarihimizin ve kültürümüzün gizemli dünyasında bir denge yakalamaya çalışacağız.

Türk tarihi ve kültürünün büyüleyici dünyasında uzun ve soluksuz bir yolculuğa çıkmak isteyen herkesi geçmişin alaca renkli kuşağı altında geleceğin ışığını bulmaya davet ediyoruz.

TÜRK MİTOLOJİSİNDE

GEYİK ALASIĞIN GÖKGEYİK

ESLEM
KÜLÜNK

YAZAR

Türk mitolojisi ve kültüründe doğayı, yaşamı, inancı ve kozmolojiyi yansıtan oldukça fazla sembol bulunur. Bu semboller arasında kurt, kartal, şahin, geyik ve at gibi birçok hayvan figürü karşımıza çıkar. Dergimizin ismi olan “ALACA”nın ortaya çıkış hikayesinin temelinde de aslında tam bu noktada geyik figürü ve alaca kavramı esas alınmıştır.

Geyik, Türk kültüründe kutsal bir hayvan olarak kabul edilir ve mitolojik anlatılarda yol gösterici, rehber bir varlık olarak sıkça karşımıza çıkar. Hayat Ağacı ile birlikte yaratıcı tanrıça ve soyun ata-anası olarak da görülmüştür. Doğanın düzenini, yaşamın devam-

lılığını ve ruhani rehberliği simgeler. Arkeolojik bulgular, eski Türk toplumlarında geyiğin önemli bir dini figür olduğunu ve ona kutsal bir anlam yüklendiğini de göstermektedir. Geyiğin boynuzları, Türk mitolojisinde Hayat Ağacı ile özdeşleştirilmiş ve klanların başlangıcını simgelemiştir. Aynı zamanda geyiğin dişi karakteri, onun bir tür ana figürü olarak görülmesine neden olmuş, özellikle avcılık toplumlarında geyiğin varlığı kutsal bir dengeyi korumuştur. Boynuzları ile doğurganlık ve bereketi simgelerken, boynuz dalları ise hayat ağacı ve yaşam döngüsüyle ilişkilendirilir. Özgürlüğü, bağlantıyı ve iletişimi

de temsil eden bu canlı, Türk mitolojisinin kökenlerine indiğimizde, kutsal bir rehber olarak görülür ve göçebe Türk topluluklarının anlatılarında, göç sırasında ya da yeni bir yurt ararken bir geyik tarafından yönlendirildiğine dair efsaneler de bulunur. Ayrıca gökyüzünde büyük dağlarda yaşayan ve gök tanrısının simgelerinden biri olan kutsal bir geyik inancı vardır. Bu geyik gökyüzü ile yeryüzü arasında bir bağlantı kurar ve şamanlar için de özel bir öneme sahiptir. Şamanlar geyiğin ruhuyla bağlantıya geçerek doğaüstü güçlerle iletişim kurar ve bir nevi spiritüel bir araç olarak ruhların dünyasına yapılan

yolculuklarda rehberlik eder. Ve yine geyik Türk topluluklarının yaşamında bir av hayvanı olarak da oldukça önemli yer tutar. Geyiğin avlanması hem bir yaşam kaynağı hem de kutsal bir ritüel olarak görülür ancak geyiği avlama süreci sadece bir beslenme aracı değil aynı zamanda doğayla uyum içerisinde yaşama ve onun döngüsüne saygı gösterme biçimi olarak da kabul edilir. Bu nedenle Orta Asya bozkırlarından Anadolu'ya kadar uzanan kültürel yolculukta geyik figürü; Yaşamı sürdüren, doğanın dengesini temsil eden bir hale gelmiş, hem kutsallığın hem de doğa ile insan arasındaki köprünün simgesi olarak da kabul edilmiştir. Ancak, Türklerin yerleşik hayata geçmesiyle birlikte zamanla oluşan sosyo-kültürel ve ekonomik değişimlerden dolayı geyiğin yerini başka figürler almaya başlamıştır.

Yerleşik hayata ve hayvancılığa geçişle birlikte, geyiğin kutsallığı zayıflamış, onun yerini devlet ve savaş gücüyle özdeşleşen hayvanlar, özellikle at ve kurt gibi figürler almıştır. Süreç içerisinde Türklerin göçebe kültürden yerleşik hayata geçmesi Türklerin Orta Asya'dan Anadolu'ya getirdiği en önemli kültür öğelerinden biri olan atın mitolojik ve kültürel açıdan geyiğin yerini almasına neden olmuştur. At, Türk kültüründe bir savaş ve güç simgesi olarak görülmeye başlanmış ve yaşamın vazgeçilmez bir parçası olmuştur. Geyik, eski inanışlarda doğa ve ruhla olan bağları temsil ederken, at ise daha çok fiziksel gücü, hız ve savaş becerisini sembolize etmiştir. Yerleşik hayata geçişle birlikte önemi artarak savaşların ve fetihlerin kazanılmasında atlar ön plana çıkmaya başlamış, kahramanlık ve zaferlerin en önemli sembollerinden biri haline gelmiştir.

Türk mitolojisinde ve kültüründe, geyiğin sembolik mirası tamamen kaybolmamış, bazı durumlarda atlarla birleşmiştir. Örneğin geyiğin boynuzları, doğrudan kutsallık ve gücü simgelediği için, atların süslenmesinde geyik boynuzlarının kullanıldığı bilinmektedir.

Bu durum, aslında geyiğin kutsal rolünün tamamen yok olmadığını, ancak değişime uğrayarak atlar üzerinde yeni bir sembolik anlam kazandığını gösterir. Bu birleşim, doğanın ve savaşın bir araya gelmesini temsil eder. Geyik boynuzu, atın üzerinde yer aldığı anda, kahramanlara hem fiziksel hem de ruhsal güç kazandırdığına inanılır ve geyik figürünün kutsallığı ve rehberliği, atın gücüyle birleşerek, savaşçılara manevi bir destek sunar. Geyik boynuzunun atın başına takılması, doğanın kutsallığının atın hız ve gücüyle bütünleşmesini simgeler.

Anadolu'ya göç eden Türkler, geyiğin kutsallığını taşıyarak, ona dair mitolojik öyküleri ve inançları devam ettirmiştir. Dede Korkut Hikayeleri ve Anadolu'daki pek çok evliya menkıbesinde, geyik hala bir rehber ve koruyucu olarak varlığını sürdürmüştür. Geyik, özellikle zor durumda kalanlara yardım eden, kutsal varlıkların simgesi olarak halk hikayelerinde yerini almıştır.

Alaca kelimesi ise karışık renkleri, çeşitli renklerin bir arada bulunmasını ve mistik bir yapıyı temsil ederken, birçok mitolojik, kültürel ve sanatsal motifte önemli bir yer tutmuştur. "Alaca" özellikle mitolojik varlıkların, doğa olaylarının ve sembollerinin niteliklerini tanımlamak için kullanılmıştır. Bu karışık renkler, çoğunlukla kutsallık, gizem ve ruhani bağlantı gibi anlamlarla ilişkilendirilmiştir.

Alaca geyikler, atlar, kuşlar... hayvanların üzerindeki alacalı desenler, bu hayvanları yalnızca fiziksel özellikleriyle değil, aynı zamanda manevi anlamlarıyla da değerli kılmıştır. Alaca kelimesinin ifade ettiği karışık renkler ve bu renklerin taşıdığı zengin anlam katmanları, dergimizin de amacını simgeler. Alaca'nın çok katmanlı yapısı, bizim için tarih ile bugünü ve geleceği buluşturmanın bir sembolü olurken, her bir sayfa okuyucularımıza bu çok boyutlu dünyanın kapılarını aralamaktadır.

Geçmişin alaca renkleriyle yoğrulmuş bu dergide, hem kültürel köklerimize derin bir yolculuk yapacak hem de bu köklerden beslenerek geleceğin peşine düşeceğiz. Alaca Dergisi, sadece geçmişi hatırlatmakla kalmıyor; aynı zamanda bu kadim birikimleri çağımızın dinamikleriyle buluşturuyor ve okuyucularını tarihten geleceğe uzanan bir yolculuğa davet ediyor. Bu yolculukta her sayfa, sizlere yeni ufuklar açacak, hem kültürel hem de düşünsel dünyanızı zenginleştirecek birer keşif kapısı olacak. Geçmişin izinde, geleceğin peşinde...

TÜRK MİLLİYETÇİLİĞİ

ATAMİR
COŞKUN

YAZAR

“Uyuyan milletler ya ölür ya da köle olarak uyanır.”

İçerisinde bir millet olarak var olduğumuz bu dünya ve bu zaman, bir milletler girdabıdır. Bu girdap içerisinde derinlere batarak varlığını devam ettiremeyen sayısız millet vardır. Girdabın içerisine sürüklenmek savaşların, toplumsal krizlerin, beceriksiz hükümdarların ve uyuyan milletlerin

eseridir. “Uyuyan milletler ya ölür ya da köle olarak uyanır.”

Bizlerin tarih bilimi içerisinde çeşitli metotlara dayanarak incelemeye çalıştığı meseleler, aslında bu gerçeklikten ibarettir. Tarihin bizlere gösterdiği bir diğer gerçeklik ise girdabın azgın akıntılarına karşı zaman ve mekan fark etmeksizin dümen çevirebilen kadim milletlerin varlığıdır. Türkler yalnızca akıntılara direnip bugünlere kadar varlığını sürdürebilmiş bir millet değildir. Zamanlar içerisinde akıntılara yön vererek diğer milletlerin de kaderini belirlemiş kadim bir toplumdur. Türk milliyetçiliğinin temel dayanağı

bunun şuurunu taşıyabilmektir ve bu şuura milli şuur denir. Türk olduğunu bilmek ve Türk'ü tanımak,(bkz Erkan 2024) milli şuurun gerekliliklerindendir. Yaşadığı çevre ve zamanın içerisinde milli dost ve düşmanlarını bilmek milli çıkarlarının farkında olmak gibi hususlar da diğer gerekliliklerdir. “Türk milliyetçisi milli şuura sahip olan kimse değildir.” ifadesi yanlış değil fakat eksiktir; çünkü Türk milliyetçisi bu şuurla beraber milli ülküler için harekete geçen kişidir. Her milletin bir ülküsü yani uzak hedefi vardır. Yahudilerin kendilerine koydukları uzak hedef yani Siyonizm olarak bilinen ideoloji, vaat edilmiş topraklarını geri almaktır. Yunanlıların “Megali İdea” olarak bilinen ülküsü keza Türkçesi de büyük hedef manasına gelmektedir.

Bizans İmparatorluğunun tarihinde sahip olduğu en geniş sınırlara tekrardan ulaşabilmesini ve merkezinin tekrardan İstanbul olmasını kapsar. Bizim milli ülkümüz mitolojik bir temele dayanan kıvılcıktır. Farklı tarihlerde farklı anlamlara gelen “kıvılcık elma” Osmanlı İmparatorluğu için Roma ve Viyana’dır. Tüm Türkleri tek bir çatı altında toplayarak bir Turan devleti kurmak tüm zamanlar içerisinde Türk milliyetçilerinin bir diğer ülküsü olmuştur. Dünyaya Türklüğü yayarak uluslararası bir egemenlik meydana getirmek ülküsü de her zaman ideolojik varlığını sürdürmüştür. Bu yayılmacı fikirlerin her toplumun hafızasında var olma sebebi oldukça doğaldır çünkü bizlerin bireylerden mürekkep, aile aileden mürekkep, millet olma gayesi bireysel olarak gerçekleştiremeyeceğimiz hedefleri gerçekleştirme istencimizdir. Egemenlik sınırlarını genişletme isteği toplumların psikolojisinde birbirlerinin sahip oldukları tüm manevi ve fiziki kuvvetlerin rekabetinin

sonucunda ortaya çıkan kanıtı temsil eder. Aslında temelde arzu edilen fiziki ve manevi kuvvetler bütünü, diğer toplumlardan daha üstün hale gelebilmesidir. Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk son devletimiz Türkiye Cumhuriyeti’ni kurarken milli ülkümüzü belirlemiştir. Onuncu Yıl Nutku’nda “Fakat yaptıklarımızı asla kâfi göremeyiz. Çünkü daha çok ve daha büyük işler yapmak mecburiyetinde ve azmindeyiz. Yurdumuzu dünyanın en mamur ve en medeni memleketleri seviyesine çıkaracağız. Milletimizi en geniş refah, vasıta ve kaynaklarına sahip kılacağız. Milli kültürümüzü, muasır medeniyet seviyesinin üstüne çıkaracağız.” (Atatürk) ifadesi bir milletin ülküsünün belirlenmesinde verilecek en iyi örnektir; çünkü Atatürk bütün sahip olduğu üstün sıfatlarının yanında herkese örnek teşkil etmesi gereken bir Türk milliyetçisidir. Bir Türk milliyetçisi yaptıklarını asla yeterli bulmamalı daima daha ileriye, daha yükseğe, daha fazlasını istemeli

ve bunun için gayret göstermelidir. Yurdu daha mamur en medeni medeniyetler seviyesine çıkarmak birincil öncelikli hedeftir. Bazı kimseler bu durumu yeterli görerek hedefin sadece medeni milletler seviyesi olduğunu ifade ederler.

Bakın! Bu yanlış bir yaklaşım olmasının yanında bir milli özgüvensizlik belirtisidir. Bir aciziyet göstergesidir. Devamında “Millî kültürümüzü, muasır medeniyet seviyesinin üstüne çıkaracağız.” ifadesi asıl hedeftir. Milli kültür bir milletin sahip olduğu tüm değerleri ifade eder. Onu yüksek medeniyetlerin sahip olduğu kültürlerden daha üstün kılmak, sahip oldukları tüm fiziki ve manevi varlıkların üzerine çıkarmak, gerçek bir Ulu Önder fikriyatıdır. Bu fikriyatı görev bilinciyle hayata geçirmek ise büyük bir millet olmanın zorunluluğudur. Türk milliyetçilerinin üstüne düşen sorumluluk hayatlarının her noktasında bu ülkü için mutlak sadakatle mücadele etmektir. İyi bir öğrenci olarak akademik bir çalışma yapmak bizleri bilimle ileriye götürecektir.

İyi bir subay olarak bizi dahili ve harici düşmanlarımıza karşı müdafaa etmek milli varlığımızın teminatı olmaktadır. İyi bir öğretmen olmak gelecek nesillerimizin teminatı olmaktadır. Yaptığımız işi en iyi şekilde yaparak Türk milletine hizmet etmek ideal bir Türk milliyetçisi olmanın ilk vazifesidir; çünkü bizi hedefimize ulaştıracak olan eylem budur. Hayat eylemler ve sonuçlarından mürekkeptir. Hayatın bu doğal kanunu içerisinde milli varlığımızın selameti, yalnızca teorik olarak Türk milliyetçiliğini benimsemiş bireylerimizin varlığına dayanamaz. Diğer pasifist ideolojilerin aksine milliyetçilik, eyleme geçebilme kabiliyeti ister. Bireylerin karakterleri hayat görüşlerini şekillendirdiği gibi hayat görüşleri de bireylerin karakterlerini şekillendirmeye muktedir olur. Nihilizmin bataklığına saplanmış biri, ileriye gitmenin ya da büyük işler başarmanın ne olduğunu anlayamaz. Gençlik yıllarında dahi büyük bir fikir uğruna hareket etmenin hazzını hissedemez. Bu ahval, doğası gereği en dinamik olması gereken zamanlarında dahi onu aşağıya çekecektir. Büyük sonuçları doğuran eylemlerin arkasında büyük nedenler vardır. Milliyetçilik bazı zamanlarda yalnız başına olmasa dahi bir eylem sebebidir. Kritik bir ameliyata giren iki doktordan biri "kendimden olanın canı benim için önemlidir."

gibi bir hassasiyete sahipse gayesi sadece maaş olan meslektaşından daha akılcı hareket etmek için elinde fazladan bir sebeple harekete geçer. Bundan dolayıdır ki Türk milliyetçiliği bir doktorluk vazifesidir. Türkü yaşatan ve bünyesini gericilik, Moskofçuluk, Amerikancılık, Enternasyonalizm gibi virüslerden temizleyen ilaç ise sahip olduğu fikriyattır. Bir askerlik görevi olarak Türkçülük, virüslerin geldiği kaynaklara karşı hücum etmeyi gerektirir. En önemli görevlerden biri ise sahip olduğumuz bu fikriyatı gelecek nesillerimize aktarabilmek yani öğretmenliktir. Fikirlerimizin babası Ziya Gökalp bu durumu şu şekilde açıklamıştır: "Türkçülük siyasi bir parti değildir; ilmi, felsefi ve estetik bir mekteptir. Başka bir tabirle harsı (kültürel) bir çalışma ve yenilik yoludur." (Gökalp, 2009: 167)

**"TÜRKÇÜLÜK
SİYASİ BİR PARTİ
DEĞİLDİR; İLMİ,
FELSEFİ VE ESTETİK
BİR MEKTEPTİR.
BAŞKA BİR TABİRLE
HARSİ (KÜLTÜREL)
BİR ÇALIŞMA VE
YENİLİK YOLUDUR."**

Kaynakça:

Mustafa Burak Erkan Alaca Ekim 2024
Mustafa Kemal Atatürk 10. Yıl Nutku
GÖKALP, Z. (2009), Türkçülüğün Esasları, Birinci Baskı, Konya: Tuna Yayınları

CUMHURİYETİMİZ 101 YAŞINDA

PROF. DR. BARIŞ DOSTER

EKREM TOPUZ

**ANADOLU'DA TOPLANAN KONGRELERLE BİRLİKTE, İNGİLİZ İSTİHBARATI, LONDRA'YA ŞU ŞİFRELEİ MESAJI GEÇMİŞTİR:
"TÜRKLER, CUMHURİYETE GİDİYOR".**

Hocam, Cumhuriyet Fikri Nasıl Ortaya Çıktı?

Büyük önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk öncesinde, Osmanlı modernleşmesi, Tanzimat ve Islahat fermanları, birinci ve ikinci meşrutiyet, şüphesiz çok önemli adımlardır. Bu adımları atan siyasetçiler, bürokratlar, aydınlar arasında da meşrutiyet fikri gelişmiştir, hatta bu adımlardan çok daha ileri hamleler düşünenler vardır bu öncüler arasında.

Mustafa Kemal Paşa'yı bunlardan ayıran ise fikirlerinin radikalliği yanında bu fikirlerini hayata geçirmesi, zamanlama konusundaki dehası, öncülüğü, örgütçülüğü, cesareti ve devrimci kararlılığıdır. Şüphesiz kendinden önceki birikimden ve deneyimlerden de yararlanmış bir Cumhuriyetçidir Atatürk. Zaten Harbiye Nezareti'ndeki sicilinde de "Cumhuriyetçidir" diye yazar. Cumhuriyet kurulduktan sonra verdiği bir röportajda, "Ben Cumhuriyeti viedanımda milli bir sır gibi sakladım" demesi de bunun kanıtıdır. Kurtuluş Savaşı'nı da hilafet ve saltanatı kurtarmak için değil, milli egemenliğe dayalı, laik ve çağdaş bir cumhuriyet kurmak için başlatmıştır. Nitekim Anadolu'da toplanan kongrelerle birlikte, İngiliz istihbaratı, Londra'ya şu şifreli mesajı geçmiştir: "Türkler, Cumhuriyete gidiyor".

Genç Mustafa Kemal'i Diğerlerinden Ayıran Özellik Nedir? Bu Noktada Feroz Ahmad Gibi Sınıfsal Bir Okuma Yapabilir mi?

Genç Mustafa Kemal, diğer öncü kadrodan, kurucu babalardan, bilgisi, birikimi, düşünsel hazırlığı, ideolojik donanımı, entelektüel ilgi alanlarının çokluğu ve çeşitliliği yanında, sınıfsal olarak da ayrışıyor. Öteki kurucu babalar arasında daha zengin, yüksek burjuva, yüksek bürokrasi çevrelerinden gelenler var,

Mustafa Kemal "karnımızda padişahın ekmeği var" diyenlere nazaran daha orta sınıf, daha yoksul bir aileden geliyor. Çocukluğu ve gençliği daha zor koşullarda geçmiş. Bu, Feroz Ahmad hocamızın da yüksek isabetle değindiği gibi sınıfsal bir durumdur ve elbette, doğal ve kaçınılmaz olarak Mustafa Kemal'in eylemine, söylemine de yansımıştır.

Osmanlı'dan Cumhuriyete Ne Miras Kaldı?

İşgal görmüş topraklar, yüzde doksanı kırsalda yaşayan, yüzde doksandan fazlası okur yazar olmayan, savaş mağlubu, savaş yorgunu, savaş yılgını bir halk, en nitelikli kadrolarını cephelerde şehit vermiş bir toplum, ardı ardına gelen yenilgiler, yüksek dış borçlar ve zayıflamış otoritesinden dolayı gururu fazlasıyla incinmiş bir devlet aygıtı, bürokrasi miras kaldı.

Cumhuriyetle Nasıl Bir Toplum Hayal Edildi?

İşgal görmüş topraklar, yüzde doksanı kırsalda yaşayan, yüzde doksandan fazlası okur yazar olmayan, savaş mağlubu, savaş yorgunu, savaş yılgını bir halk, en nitelikli kadrolarını cephelerde şehit vermiş bir toplum, ardı ardına gelen yenilgiler, yüksek dış borçlar ve zayıflamış otoritesinden dolayı gururu fazlasıyla incinmiş bir devlet aygıtı, bürokrasi miras kaldı.

Cumhuriyetin İdeal Vatandaş Portresi Nedir?

Cumhuriyetin amaçladığı toplumun bireyidir. Karnı tok, sırtı pek, başı dik, kula kulluk etmeyen, fikri, irfanı, vicdanı hür, sorumluluk sahibi, özgür yurttaştır.

6 Ok İçerisindeki Anlayışlar Özellikle İktisadi Doktrinler Bugün Hala Güncelliğini Koruyor mu?

Cumhuriyet Devrimi'nin programının özeti ve simgesidir 6 Ok. Bunlar arasında ikisi, halkçılık ve devletçilik, ekonomiye ilişkin ilkelerdir. Bugün de güncel, geçerli ve gerçekçidirler. Planlama, kamuculuk, sanayileşme, bütüncül kalkınma iddiası bugün de gündemimizdedir.

Anadolu'nun Bağından Çıkan Cumhuriyet "Doğu'nun Güneşi" Hangi Mazlum Milletlere Örnek olmuştur?

Latin Amerika'da istibdat karşıtı, aydınlanmacı, özgürlükçü, emperyalizm karşıtı gençlere Jön Türk denir. Afrika'da Atatürk etkisi güçlüdür. Mısır'da Cemal Abdül Nasır, Irak ve Suriye'de Baas hareketlerinde çok güçlü bir İttihatçılık ve Kemalizm etkisi söz konusudur. İran'dan Afganistan'a, Cezayir'den Hindistan'a dek üçüncü dünyada, Atatürk'ün tanımıyla mazlum milletlerde büyük kurtarıcı Atatürk'e, Türk Kurtuluş Savaşı'na, Cumhuriyet Devrimi'ne yönelik büyük bir ilgi ve saygı vardır.

Sana Hindistan'daki bir anımdan bahsedeyim; Başkent Yeni Delhi'de bulunan Jawaharlal Nehru Üniversitesi'ne gitmiştim. Bana bir oda tahsis etmişlerdi. Komşu odamda bulunan profesörün adı Gazi Mustafa Kemal Paşa idi adamı hararetle kucakladım, şaşırmıştım.

Erken Cumhuriyet Dönemi Elitlerinin Yaptığı Bir Hata Görüyor musunuz?

Görmüyorum, arkadaş! Başta Atatürk olmak üzere, erken Cumhuriyet döneminde yapılan bir hata olduğunu düşünmüyorum.

Sizce Bürokrasinin Zaman İçerisinde Partizan-laşması Bir Yanlış Olarak Değerlendirilemez mi ?

Yetişmiş kadro kıtlığından ve tek partili bir sistem olduğundan bu durum eşyanın tabiatını aykırı değildir. Kaçınılmaz olarak gelişmiştir ama tabiki bu yanlış değildir diyemeyiz.

Türk Milliyetçiliği Kurucu Felsefenin Neresinde ?

Türkiye Cumhuriyeti, emperyalizme ve uzantısı olan ülke içindeki işbirlikçilerine, feodalizm artığı, Ortaçağ kalıntısı aidiyetlere, mensubiyetlere karşı verilen Kurtuluş Savaşı ve bu savaşla eş zamanlı olarak yapılan bir devrimle kurulmuştur. Kökünde, kaynağında, özünde ulusal egemenlik, tam bağımsızlık ve antiemperyalizm vardır. Milliyetçilik, milli devlet, milli kimlik, milli bilinç, devletin tekliği, milletin birliği, vatanın bütünlüğü vardır. Türk Milliyetçiliği de, yalnız ve ancak bu geleneğe sahip çıktığı müddetçe ve sahip çıktığı oranda güçlü olur ve gelecekte de belirleyiciliğini korur.

Türk Milliyetçiliğine Bakışınız Nasıl?

İdeal Türk milliyetçiliği fikrimce; laik, antiemperyalist, tam bağımsızlıkçı olması gerekir. Ekonomik programı olmayan bir dünya görüşü olmaz. Türk milliyetçiliği iktisadi program itibariyle toplumcu, halkçı, emekten yana olması gerekir. Çünkü hem vahşi kapitalizmi hem neo-liberalizmi savunup hem de milliyetçi olunmaz.

Hocam, Son Olarak 10 Ekim Büyük Şair ve Düşün Adamı Attila İlhan'ın Ölüm Yıldönümü Siz Attila İlhan'ı Kemalizm'in Neresinde Görüyorsunuz?

El aldığım, ustam dediğim, rahmetle ve minnetle andığım Attila İlhan, Kemalizm'in tam da merkezindedir. Millici, devrimci, aydınlanmacı, solcu, antiemperyalist bir düşün insanı, edebiyatın hemen her türünde eser vermiş büyük bir kültür-sanat insanı, büyük bir edebiyatçı olarak Attila İlhan'ın Kemalizm'e ilişkin tavrı, Kemalizm anlayışı, Kemalizm'i nasıl gördüğü ve kavradığı çok berraktır.

*"kim kaldı ittihat ve terakki'den
o jöntürkler ki - 'hariçten
evrak-ı muzırca celbederlerdi' -o
fedailer ki barut öksürürler
sakal tıraşları mavi
kırmızı bıyıkları biber
kim kaldı
müdafaa-i hukuk cemiyeti'nden
avcı ceketi
körüklü çizme
astragan kalpak
bazen 'ittihatçı'
hafif 'iştirakiyun'
öfkeli kaşları salkım saçak
kumral bıyıkları mahzun
hani felaket tütün içerler
ceplerinde idam fermanları
bellerinde Söğüt yaprağı bıçak
ya millet meclisi'nde meb'us
ya kuva-yi seyyarede asker"*

ATTILA İLHAN

1925-2005

TÜRKLÜK İÇİN ATAN KALP YÖRÜKLER

“Arkadaşlar! Gidip, Toros Dağları'na bakınız, eğer orada bir tek Yörük çadırı görürseniz ve o çadırda bir duman tütüyorsa, şunu çok iyi biliniz ki bu dünyada hiçbir güç ve kuvvet asla bizi yenemez.”

HALİL
İBRAHİM
SARI
YAZAR

- MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İnsanoğlu dünyaya gelişinden günümüze kadar birçok iletişim aracı kullanmıştır. Şüphesiz bunlardan en yaygın olanlarda motiflerdir. İnsanoğlu kayaya, mağaraya, halıya ve daha birçok farklı yüzeye çeşitli anlamlar ifade eden motifler işlemiştir. Ben de bu seride dünyaya özgünlüğü ve güzelliğiyle nam salmış yörük halılarının motiflerinden bahsedeceğim.

Yörükler Orta Asya'dan günümüze kadar gelen kışlık ve yazlık geleneğine bağlı olarak yaşayan Türklerdir.

Sürekli hareket halinde oldukları yerleşik bir düzenleri olmadığı için yürüyen Türkler yani yörükler olarak anılırlar. Yörükler göçebelige en uygun geçim kaynağı olan hayvancılıkla geçimlerini sağlarlar. Genellikle küçükbaş hayvan besiciliği yapan yörüklerin at ve deve besiciliği de yaptığı söylenebilir. Küçükbaş hayvanları geçim kapısı olarak kullanırken deveyi ve atı günlük işlerine yardımcı olması için kullanırlar.

Osmanlı devleti dağınık toplum yapısını düzene sokmak için dağlarda yaşayan yörükleri yerleşik hayata geçmeye mecbur kılmıştır. Yörükler, yerleşik hayatın yani çiftçiliğin özgürlüğü yok ettiğini düşünmüşler bu sebeple yerleşik hayata geçmeye şiddetle karşı çıkmışlardır. Yörükler Osmanlı devletinin baskıları sonucu kısmen de olsa yerleşik hayata geçmek zorunda kalmışlardır. Bu baskı sonucunda yörüklerin sessiz kalmadığı devlete ayaklandığı da tarihi belgelere yazılmıştır.

Nitekim Avşar boyuna mensup yörük Dadaloğlu'nun : *"Hakkımızda devlet etmiş fermanı / ferman padişahın dağlar bizimdir."* deyişi bu duruma örnektir. Günümüzde belli mevsimlerde yine yaylalara hayvancılık için çıkan yörükler olsa da hepsi yerleşik hayatı kabul etmiş durumdadır.

Yörükler günümüzde çoğunlukla Konya, Karaman, Kütahya, Adana, Antalya, Denizli, Aydın, Malatya, Adıyaman, Erzincan ve Muğla'da varlığını sürdürüyor.

Bir paragraf da serimizin logosu için açmak istiyorum. Logomuzda bağlama çalan bir yörük erkeği görüyoruz. Bu erkek sözlü geleneğin önemli temsilcilerinden Dadaloğlu'nun bir timsali. Dadaloğlu Oğuzların Avşar boyuna mensuptur. Güney Anadolu'nun Toroslar yöresinde yaşadığı düşünülüyor. Şairin doğumu hala bilinmiyor ancak XVIII. yüzyılın son çeyreğinde doğduğu söylenebilir. Şairin doğum tarihi gibi ölüm tarihi de kesin olarak belli değildir. Mezarının da nerede olduğu bilinmemektedir. Dadaloğlu yerleşik hayata geçmek konusunda tepki gösterenlerin başında geliyor. Hatta kalktı göç eyledi Avşar elleri şeklinde başlayan şiiri buna en büyük örnektir. Şiiri hatırlayacak olursak;

*Kalktı göç eyledi Avşar elleri
Ağır ağır giden eller bizimdir
Arap atlar yakın eder ırığı
Yüce dağdan aşan yollar bizimdir*

*Belimizde kılıcımız Kirmani
Taşı deler mızrağımın temreni
Hakkımızda devlet etmiş fermanı
Ferman padişahın, dağlar bizimdir*

*Dadaloğlu'm birgün kavga kurulur
Öter tüfek davlumbazlar vurulur
Nice koçyiğitler yere serilir
Ölen ölür, kalan sağlar bizimdir*

Bu şiirde devlete karşı cesurca davranıp kendisi ve soyu için en uygun olan neyse onu savunmuş. Güzel bir devlet eleştirisi yapmıştır. Biz de bu cesur duruşun ve adalet duygusunun yörükleri yansıttığını düşünüyoruz. Bu sebeple logomuzu tasarlarken cesur bir halk ozanı olan Dadaloğlu'ndan ilham aldık.

Gelelim esas konumuz olan yörük halılarında işlenen motiflere. Türk halılarında görülen motifler genellikle beş guruba ayrılır;

1. Geometrik motifler
2. Bitkisel Motifler
3. Hayvan Motifleri
4. Karışık Motifler
5. Sembolik Motifler

Yörük halısını özel kılan bir unsur da bu beş motif türünün de yörük halılarında görülmesidir.

HAYAT
AĞACI

Bu sayıda anlatacağım motif Hayat ağacı motifi. Hayat ağacı bitkisel motifler kategorisine giren bir motiftir. Hayat ağacı yaşamı simgeliyor diyebiliriz. Ağacın, toprağa bağlanan kökleri; kök salma, ebedilik ve yerleşikliği temsil eder. Ağacın alt dalları ve gövdesiyle gökyüzüne, üst dallarıyla cennete uzanır ve cennet ile yeryüzünü birleştirir. Bu ağaçların üstündeki kuşlar ise, vakti gelince giden can kuşlarını simgeler. Özellikle Anadolu Selçuklu sanatında hayat ağacı motifi, sık sık rastlanılan örnekler ile doludur. Yeryüzünün cennet ile arasındaki bağı temsil eden hayat ağacı, çoğunlukla asma, selvi, nar, hurma, zeytin, palmye gibi ağaçlar şeklinde resmedilmiştir.

Kaynakça

- EL SANATLARI TEKNOLOJİSİ YÖRÜK HALISI DESENLERİ, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara 2013
- FARUK SÜMER, "YÖRÜKLER", TDV İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/yorukler> (04.09.2024).
- <https://www.dogtas.com/kilim-motifleri> (04.09.2024).
- <https://www.apexhall.com/blogs/blog/hali-kilim-desenleri-ve-anlamlari> (04.09.2024).
- <https://www.turkedehiyati.org/dadaloglu/> (10.09.2024).
- NURETTİN ALBAYRAK, "DADALOĞLU", TDV İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/dadaloglu> (09.09.2024).

TÖRE VE KUT

KELİMELEİNİN KÜLTÜR VE HUKUK ÇERÇEVESİNDE İNCELENMESİ

GÜLŞEN
AKTÜRK

YAZAR

1. TÖRE KELİMESİNİN İNCELENMESİ

GİRİŞ

Metinde Dil Ağacı serisinin kapsamında Türk devletlerinde ve çağ öncesi Türk dillerinde kullanılan kelimelerin, halkın diline dolanmış atasözlerinin ve kültürün yansıması olan şiirlerin incelemesi yapılacaktır. Serinin amacı günlük hayatta kullanılan Türkçe kelimelerin tarihsel altyapısını ireleyip dili doğduğu yer olan kültür ve tarihle beraber ele almaktır. Metin özelinde tartışılacak konular hukuksal çerçeve içindedir. Hukuksal kelimelerin açıklanması ve çağdaş Türkçeye karşılaştırılması amaçlanmıştır.

ÖZET

Metinde töre ve kut kelimelerinin kökenine inilip anlamları meşruluk kavramı çerçevesinde irdelenecek ve günümüz Türkçesindeki kullanımlarıyla karşılaştırılacaktır. Töre ve kut kavramları modern

hukukta kendilerine yer edinememiş olsa da kabile tarzındaki topluluklarda basit bir hukuki oluşumun kelimelere yansıması şeklinde karşımıza çıkar. Bu nedenle akıllarda siyasi iktidar ve meşruluk gibi kavramları canlandırır. Bununla beraber kelimeler yaşayan dilin parçaları oldukları için doğmakta ve büyümektedirler. Bu açıdan yıllar içinde kelimelerde değişimler görülmesi, kelimelerin anlamlarını kaybetmesi yeni anlamlar kazanması ve hatta yok olması mümkündür. Tüm bunlar dilin evriminin parçasıdır. O halde dilin evrimini bir evrim ağacı biçiminde incelemek de tabidir. Tıpkı bir canlının evrimsel süreci incelenirken köklerdeki küçük parçalardan başlayarak dallara doğru gitmek gibi dil ağacının incelenmesi için köklerdeki küçük parçalar olan eski kelimelerden dallara yani günümüze doğru gelmek gerekir.

Töre kelimesi incelenirken öncelikle kelimenin oluşum sahası olan Orta Asya coğrafi sahasının incelenmesinde fayda vardır. Orta Asya bölgesi Asya kıtasının dağlar ve çöller ile kıyı kesimlerinden ayrılmış doğusunda Kingan dağları batısında Hazar Denizi kuzeyinde Sibiryaya güneyinde ise Hindikuş ve Karanlık dağları ile çevrili alandır. Orta Asya'nın coğrafi şartları kültürel yapıyı ve halkların yaşam tarzlarını büyük ölçüde etkilemiştir. Hayatta kalmak zorunda olan halklar bölgeye uyum sağlamış göçebeliliği benimsemiş, binek hayvanlarını eğitmiş kısacası çevreye adapte olmuşlardır. Bu adaptasyonun gereği olarak kültürel hayat da Orta Asya coğrafyasına uygun olacak şekilde oluşmaya başlamıştır. Kültür içinde yaşam tarzını, toplumsal damak tadını ve en önemlisi olarak dili barındırır. Dil kültürel yapının içinde gelişmekte büyüdükçe

bu yapıyı geliştirmektedir bu bakımdan dil kültür için öz-gelişim mekanizmasıdır. Hukuk ise kültürün bir yansıması olarak var olur. Ondan bağımsız olamayacağı gibi kültür değiştikçe kendini revize eden esnek bir yapıya sahiptir. O halde kültürel değerlerin en önemlisi olan dilde hukuku aramak isabetlidir.

A. TÖRE KELİMESİNİN ANLAMI VE KULLANIM ALANI:

Töre kelimesi zamanla toplumun içinde gelişen kültürden doğan ve ondan beslenen birçoğu otoritelerden önde tutulan çağın hukuk değerlerine tam olarak benzetilemeyecek olsa da temel olarak alınabilecek antik kurallar bütünüdür.

Törenin oluşumu basitçe üç şekildedir: Kağan tarafından oluşturulan kurallar, kurultayda oluşturulan kurallar ve toplumun içinde zamanla oluşan kurallar.

Töreye kağan sıkça müdahale edebilse de töreyi kağandan üstte tutan onun müdahale alanının dışında da var eden büyük bir etken vardır. Bu etken ise töreyi koyma ve müdahale etme yetkisini kağana veren kutdur. Kut kağanda olsa da kutun asıl kaynağı gök tanrının iradesidir. Bu irade rastgele biçimde kullanılmaz kağanın nitelikleri, yönetim becerileri ve adil olması gibi etkenler kutun ona verilmesini sağlar örneğin adil olmayan ve

töreyi uygulamayan kağanın kutu gök tanrı tarafından alınabilir. Kutu alınmış bir kağan meşruluğunu kaybetmiş olacağından halkı yönetemez hale gelir. Bu bakımdan törenin kağanın üstünde varlığını sürdürmesi yine kağanda beden kazanan kutsal meşruluğun kendi kendini sınırlayan mekanizmasıdır. Bu mekanizma adeta öz denetimdir.

2.KUT KELİMESİ , MEŞRULUK İLE İLGİSİ VE KAĞANIN YASA KOYMASI:

Kut kelimesi Divan-ı Lügati't Türk' de de belirtildiği üzere mutluluk anlamında kullanılmaktadır. Ancak ismin tam kökenine bakıldığında eski Türk töresinin temel taşlarından ve toplum düzeni, hükümdar belirlenmesi gibi siyasi ve sosyal öneme sahip kararların alınmasına büyük öneme sahip olan güç olarak kullanıldığına rastlarız. Kut: tanrı tarafından verildiğine inanılan, kanla aktarılabilen doğaüstü ve maneviyata dayanan güçtür. Bir insan dünya üzerinde bulunduğu her an yeni deneyimler kazanmakta ve bu deneyimleri sonucunda manevi olarak güçlenmeye başlanmaktadır. Bu güçlenmenin sonucunda en üst mertebe olan kut sahibi olmaya varmaktadır. Bu seviyede bir manevi güce sahip olmak için insan akıl sahibi olup bu aklı kullanmalı, alp, cesur, erdemli, ahlaklı olmalıdır.

Kut sahibi olmak üstün bir mertebede olmak anlamına gelir. Hükümdarlar seçilirken hükümdarlık adayının asil kanının gereğini yapıp kut alması beklenmektedir, kut alamayan ya da kut almak için gereken şartları başında yerine getirip hükümdarlık sürecinde bu davranışları terk eden kimselerden kut gücünün gittiği ve dolayısıyla Türk milleti ve diğer milletleri yönetecek, tek çatı altında toplayacak güce sahip olmadığı düşünülerek hükümdarlığına son verilebilmektedir. Bu kontrollü yapı tam anlamıyla bir kurum tarafından yapılmakta halkın kültürel toplumsal yapısının ve kut anlayışının benimsenmesinin sonucu olarak uygulanmaktadır.

Kut kelimesinin bir meşruluk aracı olarak kullanılmasını anlamlandırmak için töre kelimesinin ilk anlamına bakmak gerekir. Her şeyden önce kağanın yasa koyması töre olarak algılanmaktadır. Bu yasa koyma yetkisi ise kut adı verilen ve gök tanrının belirli

yeterlilikler ve kan bağına bakarak erkek bireylere verdiği kutsal güç ve meşruluk kaynağıdır. Kağan olan kişi yasa koyarken ve devleti yönetirken bu güçten kaynağını alır. Çağdaş devletlerdeki siyasi iktidarın kaynaklarının var olması gibi eski Türk toplumunda da kağanın yani siyasi iktidarın kaynağı kuttur. Ancak kut kaynağını tanrısal iradedden almaktadır. Bu açıdan beşeri faktörler kutun ancak verilme ve kaybedilme sebebi olur. Bunlara bakılarak kağanın meşruluğunun kaynağı tanrı olmakla beraber gerekçesi beşeridir.

SONUÇ:

Töre ve kut kelimelerinin anlamları ve kullanım alanları verilmiştir. Bu anlamlar Orta Asya coğrafyasında doğmuş ve kullanılmıştır. Ancak dil kültürle beraber yaşayan ve gelişen bir yapıdır. Tam da bu sebeple bu kelimeler bazı değişikliklerle günümüzde de kullanılmaya devam edilmektedir. Türk Dil Kurumuna göre töre kelimesinin anlamları: 1. Bir toplulukta benimsenmiş, yerleşmiş davranış ve yaşama biçimlerinin, kuralların, görenek ve geleneklerin,

ortaklaşa alışkanlıkların, tutulan yolların bütünü; âdet, ayin. 2. Bir toplumdaki ahlaki davranış biçimleri; adap. Görüldüğü üzere töre kelimesi yüzyıllar içerisinde temel olarak farklılaşmamış olsa da kullanıldığı dönemdeki gibi hukuksal ve siyasi bir anlam taşımamaktadır. Eski Türk devletlerinde Töre kültürden ve toplumdan doğsa da esasında bir normdur. Hukuk gibi işler yaptırımları vardır ve hatta siyasi iktidarın meşruluk kaynağıdır ve siyasi iktidardan üstün esasen tanrı iradesi ile oluşmuş kuralları anlatan bir kavramdır. Ancak günümüzdeki kullanımı öncelikle bu tanrısal iradedden sıyrılmıştır. Bununla beraber modern anlamda hukuk kuralları doğmuştur.

Türk Dil Kurumuna göre kut kelimesinin anlamları: 1.Devlet idaresinde güç, yaratıcılık ve yetki bakımından sahip olunan üstün güç.

2.mutluluk 3. ilahi bir kaynaktan gelen rahmet, bereket. Günümüzdeki anlamlara baktığımızda 1. ve üçüncü anlamın eski kullanımla örtüştüğünün görürüz. 2. anlam ise daha çok kut sahibi olmanın yani kutlu olmanın insana kattığı değeri belirtir. Kut özelinde bu kelimedenden türeyen diğer kelimeleri de incelemek önemlidir. Örneğin kutlu kelimesini kut sahibi olanı ifade etmek için kullandık Türk Dil Kurumuna göre kutlu kelimesi ise uğurlu anlamındadır Kutlama kelimesi ise yine kut kelimesinden türemiştir ve Türk Dil Kurumuna göre kutlamak işi anlamına gelmektedir. Aynı şekilde kutsama, kutsal, kutsuz gibi kelimeler ve bu kelimelerden türeyen başlıca kelimeler kut kelimesinin yüzyıllar içindeki değişimini ve kullanım alanlarını ifade eder. Bu bakımdan kut kelimesini de günümüz Türkçesinde çokça kullandığımız söylenebilir.

KAYNAKÇA:

- Adaloğlu, H.H. (2009). Bir Siyasetname Olarak Kutadgu Bilig. Selçuk Üniversitesi Türkîyat Araştırmaları Dergisi, 2013, 237-253.
- Ereker, F. (2014). Kutadgu Bilig'de Siyasal İktidarın Meşruluğu ve Devletin Tazimi. İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 2014, Yay.No.51, 77-99.
- ARSAL, Sadri Maksudi; Türk Tarihi ve Hukuk, İstanbul, 1947.
- Pamir, Aybars. (2009) "ORTA - ASYA TÜRK HUKUKUNDA 'TÖRE' KAVRAMI". Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 58, no. 2 (June 2009): 359-76. <https://doi.org/10.1501/Hukfak.00000001574>.
- Manav, F. (2024). Orhon Yazıtları'nda Siyasal Otoritenin/Egemenliğin Meşru Zeminini Olarak Kut: Weberci Karizma Açısından Değerlendirme. Folklor/Edebiyat, 30(109), 555-574. <https://doi.org/10.22559/folklor.2670>.
- Düzgün, D. (2010). DİVANÜ LÜĞATİT-TÜRKTE SOSYAL NORMLARI KAŞILAYAN KAVRAMLAR. Atatürk Üniversitesi Türkîyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, 14(35), 201-215.
- Yakut, E. (2002). Eski Türklerde Hukuk. Anadolu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 1(3), 401-426.

TÜRKÇÜLÜĞÜN MİMARİ

ZİYA GÖKALP

ÇAĞATAY
SUNA

YAZAR

**TÜRK LÜK,
HEM
MEFKUREM,
HEM DE
KANIMDIR:
SIRTIM DAN
ALINMAZ,
ÇÜNKÜ
KÜRK DEĞİL !**

Yazıya “Ziya Gökalp kimdir?” sorusuyla başlayacak olursak bu soruya verilecek iki cevap bulunur. Birincisi biyografik açıdan hayat öyküsünü anlatmak diğeri ise düşünceleri, fikirleri ve mefkuresi ile soruya farklı bir perspektiften bakmaktır. Soruya iki yönden de elimizden geldiğince cevaplayalım. Biyografi kısmı biraz daha kısa olacaktır çünkü Ziya Gökalp yaşadığı hayatla değil ortaya çıkardığı fikirler ve halen aydınlanmakta olan Türkçülük yoluna ilk fener tutan kişi olarak anılan bir isimdir.

Hayatından bahsedecek olursak, Mehmet Ziya (Gökalp) 1876 yılında Diyarbakır'da doğdu. Babası Mehmet Tefik efendi annesi Zeliha Hanım'dır. Babası Diyarbakır Valiliğine memurluk yaptı. Çalkantılı bir eğitim hayatının ardından araştırmalar yapıp sosyoloji dersleri vermeye çalışırken aynı zamanda siyasetle de ilişkisini sürdürdü. Türk yurdu, halka doğru İslam Mecmuası, Yeni Mecmuası, Genç Kalemler gibi çeşitli dergilerde yazılar yazmıştır şüphesiz benliğini kazandığı ve fikirlerinin olgunluğa ulaştığı Genç Kalemler dergisidir. Atatürk'ü de isteğiyle Haki-miyeti Milliye gazetesinde yazılar yazmış genç Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasında ve kültür politikalarının geliştirilmesinde siyasi kadrolara örnek teşkil etmiştir. Gazete ve dergi yazılarının yanı sıra Türkçülüğün Esasları, Türk

Töresi, Kızılalma, Yeni Hayat gibi önemli eserler kaleme almıştır. 1924 yılında 48 yaşında vefat etmiş olsa da fikirleri halen yaşamakta birçok soruna ışık tutmaktadır.

ZİYA GÖKALP'İN MEZARI BUGÜN İSTANBUL'UN FATİH SEMTİNDE DİVANYOLU ÜZERİNDEKİ 2. MAHMUD TÜRBESİNİN HAZİRESİNDE BULUNMAKTADIR

Biyografik veriler ışığında soruya ilk cevabı verdiğimizde göre ikinci cevaba geçebiliriz. Bir düşünürü anlamanın yolu içinde yetiştiği şartları tahlil ederek öğrenmekten geçer. Özellikle kriz dönemlerinde yaşayan büyük düşünürler sadece kendileri için yaşamazlar aynı zamanda mensubu olduğu toplumun dertlerini kendileri için bir dava gibi benimserler. Yetiştigi çevre itibariyle Gökalp bazı soruları kafasında cevaplamaya çalışmıştır. Türk olup olmadığına ilişkin sorulara ‘...bu alametler bana Diyarbakırlıların Türk olduğunu gösterdiği gibi babamın iki dedesinin birkaç batın (kuşak, nesil) evvel çermikten yani bir Türk muhitinden geldiklerinde nazaran ırken de Türk neslinden olduğumu anladım mamafih dedelerimiz biri kürt veyahut Arap muhitinden geldiğini alsaydım yine Türk olduğuma hüküm

vermekte tereddüt etmeyecektim.’ şeklinde verdiği cevap aslında birçok meseleyi hakikate kavuşturur niteliktedir. Özellikle son cümlede söylediği söz aslında meseleye ırk boyutunda bakmadığının açık net kanıtıdır. Önemli olan toplumun kültürüdür. Toplumdaki dil, din, hukuk, sanat, eğitim, ekonomi gibi temel kurumlar kültürü oluştur Gökalp'e göre kültürün en önemli bileşenleri dil ve dindir bunlar Türk milletinin ayrılmaz parçalarıdır. Gökalp bunu Türk köylüsünün ‘dili dilime uyan dini dinime uyan’ şeklinde tarif ettiğini ifade eder.

Sosyoloji alanında okumalar yapmış Emile Durkheim okulu- na göre sosyolojiye öğrenmiş ve uygulamaya çalışmıştır. Ziya Gökalp aynı zamanda sosyoloji dersleri vermiş ve toplumun kültürel açıdan tahvilini yapıp düşüncelerini bu zemine otur- tup inşa etmekten geri durmamıştır.

**GÖKALP'E GÖRE
KÜLTÜRÜN EN ÖNEMLİ
BİLEŞENLERİ DİL VE
DİNDİR BUNLAR TÜRK
MİLLETİNİN AYRILMAZ
PARÇALARIDIR.
GÖKALP BUNU TÜRK
KÖYLÜSÜNÜN
'DİLİ DİLİME UYAN
DİNİ DİNİME UYAN'
ŞEKLİNDE TARİF
ETTİĞİNİ İFADE EDER**

GÖKALP'E GÖRE TÜRKÇÜLÜK TÜRK MİLLETİNİN İNKİŞAFIDIR.

TÜRKÇÜLÜK ANLAYIŞI

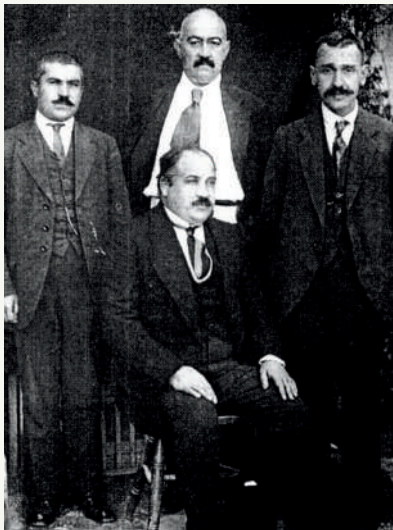
Gökalp'e göre Türkçülük; Türk milletinin inkişafıdır. Peki Türk milleti kimdir, kime denir? Öncelikle yukarıda da belirtildiği üzere Ziya Gökalp millet kavramını ırk temelinde kurmaz. Gökalp, millet kavramını kültür üzerinden açıklar. Türk bir milletin adıdır. Millet kendisine has bir kültüre sahip olan topluluk demektir o halde Türk'ün yalnız bir dili bir kültürü olabilir. Bu durumu Ziya Gökalp'in kaleminden şu şekilde nakşetmek isterim ;

' turanın bir ili var
ve yalnız bir dili var
başka dil var diyenin
başka bir emeli var '

Milletin oluşmasında bu dil ve kültürün büyük önemi vardır. Gökalp bu önemi ortaya koyabilmek için medeniyet ve harsi ayırımına gider medeniyetin insanlığın ortak geliştirdiği yüksek değerler manzumesi olduğunu ve bundan her milletin istifade etmesinin doğal olduğunu belirtir milliyeti oluşturan asıl unsurlar harsi olarak adlandırılan ve halkın bağrında

yüzyıllardır yaşamakta olan özelliklerini bu özellikler halka doğru gidildiğinde yakından görülebilecektir. Aslında Gökalp'in bu düşüncesi şimdilerde sineyi millete dönmek kavramıyla yakından ilişkilidir.

Gökalp milliyetçilik için halka doğru gitmenin öneminden bahsederken halkı milli harsın canlı müzesi olarak görür. Bir müddet İstanbul'da "Halka Doğru" isminde bir dergi yayınlar halka doğru gitmeyi Türkçülüğün esaslarından biri olarak görür milliyet duygusunu geliştirmek için zaman içinde milli şuurdan uzaklaşmış insanların halkın kültürünü tanıyarak kendisine gelmesi gerekir. Milliyetçilik için herkesin milli harstan feyzalıp hayat düsturu haline getirmesi gerekir. Bunun kaynağı ise halktır onun için özellikle toplumun seçkinlerinin mutlaka halka yönelerek 'harsi bir terbiye almaları' gerekir şeklinde Türkçülük anlayışını açıklamıştır.

ZİYA GÖKALP VE MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

Ziya Gökalp gibi isimlerin sırf kendileri için yaşamadıklarını toplumun dertlerini dava edinerek çözüm arayışlarına giriştiklerini ve bu uğurda çalışan kişilere öncü olduklarını yukarıda ifade ettik. Şüphesiz etkilediği birçok isim vardır fakat hepsine değinmemiz mümkün olmazken Mustafa Kemal Atatürk'ten de bahsetmemek olmaz. Hepimizin çok kez duyduğu bildiği şu söz üzerine bahsi açabiliriz. ' Bedenimin babası Ali Rıza Efendi, hislerimin babası Namık Kemal, fikirlerimin babası ise Ziya Gökalp'tir'.

Bu bilgiler ışığında Ziya Gökalp'in neleri etkilediğini inceleyelim. Kanaatimce bunun en bariz örneği Atatürk'ün "Ne mutlu türküm diyene" sözüdür. Ziya Gökalp türkçülüğün esasları kitabında ırkın sosyal niteliklere hiçbir etkisi olmadığı için insanlarda soy aramak doğru değildir. Türküm diyen her ferdi Türk tanımaktan yalnız Türklüğe ihaneti görülenler varsa cezalandırmaktan başka çare yoktur diyerek adeta bu sözün altında yatan düşüncüyü açıklamıştır keza ' kendini türk hisseden herkes Türktür' sözü de bu düşünce altında kendine yer bulmuştur. Örnekleri çoğaltmak mümkündür.

"BEDENİMİN BABASI ALİ RIZA EFENDİ, HİSLERİMİN BABASI NAMIK KEMAL, FİKİRLERİMİN BABASI İSE ZİYA GÖKALP'TİR"

Bu konuda Atatürk'ün fikirlerine ışık tutmuş olan Gökalp dil, hukuk, ekonomi eğitim gibi alanlarda da Atatürk'ü etkilemiştir bunu bir örnekle açıklayacak olursak Gökalp dili milleti yapan esas unsur sayıyordu dilde türkçeci olmakla beraber tasfiyeciliğe karşıydı. Atatürk de milli dile büyük ilgi göstermiş ve öz Türkçeye ulaşmak amacıyla 1932 de Türk Dili Tetkik Cemiyetini (şimdiki Türk Tarih Kurumu) kurmuştur. Kendinden bu kadar etkilenen Atatürk hakkında Ziya Gökalp şunları söylemiştir: 'evvelce Türkiye'de Türk milletinin hiçbir mevkii yoktu bugün her hak Türkündür. Bu topraktaki hakimiyet Türk hakimiyetidir. Siyasette kültürde iktisatta hep Türk haklı hakimdi. Bu kadar kati ve ve büyük inkılabı yapan zat türkçülüğün en büyük adamıdır. Çünkü düşünmek ve söylemek kolaydır. Fakat yapmak ve bilhassa muvaffakiyetle neticelendirmek çok güçtür.'

İşte sonuç olarak bilhassa yukarıda aktardığım bilgiler Xiya Gökalp'in yalnızca fikir ve düşünce yaratmadığını bir mefkure oluşturduğunu ayrıca o mefkureye inananların sağlam ve dipdiri ayakta kalacağını net bir örneğidir. Geçmişte yıllar önce söylenmiş sözler fikir akımları içinde bulunduğumuz devrin sorunlarına çözüm niteliğindeyse oturup bir düşünmemiz tabiri caizse şapkayı önümüze koyup düşünmemiz gerek mevzu bahis olan Ziya Gökalp'i Mustafa Kemal'i okuyup ezberlemek nerde ne demiş ne yapmış bunları öğrenmek değildir mevzu bahis olan Ziya Gökalp'leri Mustafa Kemalleri anlamak bu uğurda çaba sarfetmek ve en önemlisi fikirlerini yaşam düsturu haline getirmektir. zira kendimizden toplumumuzdan milletimizden kopmamız işten bile olmayacaktır. O halde yazıyı bu büyük düşünürün şu mısralarıyla noktalayalım

Bir ülke ki camiinde Türkçe ezan okunur,
Köylü anlar mânasını namazdaki duanın.../
Bir ülke ki mektebinde Türkçe Kuran okunur/
Küçük büyük herkes bilir buyruğunu Huda'nın.../
Ey Türk oğlu, işte senin orasıdır vatanın!

Bir ülke ki toprağında başka ilin gözü yok,
Her ferdinde mefkûre bir, lisan, adet, din birdir.../
Mebusânı temiz, orda Boşo'ların sözü yok,
Hududunda evlâtları seve seve can verir,
Ey Türkoğlu, işte senin orasıdır vatanın!

Bir ülke ki çarşısında dönen bütün sermâye/
Sanatında yol gösteren ilimle fen Türkündür/
Hirfetleri birbirini dâim eder himâye Tersâneler, fabrikalar, vapor, tren Türkündür/
Ey Türkoğlu işte senin orasıdır vatanın!

ZİYA GÖKALP
VATAN
1876-1924

"BU KADAR
KATİ VE BÜYÜK
İNKILABI YAPAN
ZAT, TÜRKÇÜLÜĞÜN
EN BÜYÜK
ADAMIDIR."

SÜVARİNİN İZİNDEN

Dinle! Duyuyor musun geceyi yırtan sesleri?
Sırtında zafer taşıyan öfkeli nefesleri?
Aksırıp köpürmekteler, süvarileri durdukça.
Rüzgarla yarışmak isterler, İzmir'e yaklaştıkça.

O sabah var ya, o kutlu sabah!
Hani dinecek gözyaşları, Türk için akacak zaman.
Akdeniz'i buyurdu sarışın bir kurt, gözleri masmavi, yaman!
O kurdun bakışlarına tutun ve o kutlu sabaha inan!

Bak, görüyor musun heybetli gölgelerini?
Hayâl kahramanları gibi İzmir'e akan Türk süvarilerini?
Her kalpaklı bugün bir mızrak, bir kılıç, bir mermi,
Türk kızıl elmasına ulaşacakken hiç "duralım" der mi?

Bu gece var ya, bu kutlu gece!
Bitmektedir dört yıllık kan, gözyaşı ve esaret .
Çiçekler açmaktadır İzmir'in güzelim dağlarında,
Vatanın her yanına dört nala gelmektedir hürriyet!

Selim Erdoğan

4 Eylül 2024, Turgutlu

#BuyukZafer102Yasinda

TÜRK KİMDİR NEDİR

MUSTAFA
BURAK
ERKAN

YAZAR

Türk kimdir, nedir? Bu soru uzun yıllardır cevaplandırılmaya çalışılan veyahut sürekli bir tartışma konusuna ait olmaktadır. Çok normaldir çünkü Türk var olduğundan beri tarihin temelinde olmuş ve tüm dünyayı baştan sona şekillendiren bir etken olmuştur. En son 1919'da Mustafa Kemal ve bir avuç Türk'ün Anadolu'daki mücadelesi ve var olma haykırışı ile Türklüğü fiilen bitirme çalışmaları 1923'te hazin bir hüsrana uğramış, Anadolu Türklüğüne can suyu olmuştur. Bu can suyu büyük bir nehir olmuş,

kollara ayrılmış ve dünya üzerindeki tüm Türklere de can suyu olmuştur. Ondandır ki yaklaşık 20 yıldır Türklük kavramının içini boşaltmaya ve yok etmeye çalışıyorlar. Lakin bin yıllardan bu yana var olan Türkler, "üstte gök çökmedikçe, altta yer delinmedikçe" var olmaya devam edecek, bizler de Türklüğün şanını ileriye taşımaya devam edeceğiz.

Bu soruyu cevaplandırmadan önce genel manada Türk nedir ve kimdir büyük fikir adamları nasıl cevaplandırmış ve farklı kültürlerde, sözlüklerde ne anlamlara geliyor onu inceleyelim.

Büyük düşünür ve vefatının 100. yılında olduğumuz Ziya Gökalp'e göre kanun sahibi, töreli anlamına gelmektedir. Uygur metinlerinde güç, kuvet, Çin kaynaklarında miğfer ve İran kaynaklarında ise güzel insan anlamına gelmektedir. Divan-ı Lügatit Türk'te ise olgunluk çağı olarak geçmektedir. Türk adını bilimsel anlamda kullanan ilk kişi olan Türkolog Wambery'e göre türemek ve Doerfer'e göre ise devlete bağlı halk demektir. Mehmet Emin Yurdakul'a göre ise dünyanın çeşitli bölgelerinde yaşayan,

Türkçenin değişik lehçelerini konuşan soy ve bu soydan olan kimsedir. Hüseyin Nihal Atsız'a göre ise Türk olmak için önce kanı Türk olmak sonra dili Türk olmak ondan sonra da dileği Türk olmak zorundadır. Mustafa Kemal Atatürk'e göre ise Türkiye Cumhuriyeti içinde yaşayan halk ve bu halktan olan kimsedir. Türklerin birçok cilt yazsak yetmeyecek tarihini kısaca özetlemek gerekirse; Türklerin kökeni, M.Ö. 2000'li yıllara kadar uzanmaktadır. Türkistan'ın geniş steplerinde yaşayan farklı Türk boyları, bu dönemde bir araya gelmeye başladı. Ve kurucusu Teoman olan Hun devleti ilk Türk devletidir. Göktürkler ise yine aynı coğrafyada kurulan ve Türklerin bilinen ilk yazılı eserleri olan Orhun Kitabeleri Türklere büyük öğütler veren ve tarihine ışık tutan bir eser bırakmıştır. Bu devlet, M.S. 6. yüzyılda kuruldu ve Orta Asya'da büyük bir etki alanına sahip oldu. Örneğin, Uygur İmparatorluğu, Akhun Devleti gibi Türkistan'da kurulan bir diğer

önemli Türk devletiydi. Bu dönemde Türkler, İpek yolu sayesinde de tarım ve ticaret alanında ilerleme kaydederken aynı zamanda sanat anlamında da ilerlemeler kaydetmiştir. Avrupa'nın göbeğinde kurulmuş olan Avrupa Hun Devleti ise Avrupa'da Türklük fırtınası estirmiş ve "Tanrı'nın kılıcı" olarak da Attila Papa'ya diz çöktürecek kadar nam salmıştır. 751 yılındaki Talas Savaşı ardından tartışmalı yorumlar da olsa Türkler yavaş yavaş İslamiyet'i kabul etmeye başlamış ve 900'lü yılların başında Satuk Buğra Han önderliğindeki Karahanlı devleti İslam'ı ilk resmi din olarak kabul eden Türk devleti olmuştur. Yıllar öncesinden bu yana Anadoluyu mesken tutan ve akınlar gerçekleştiren Türkler yine bir Türk devleti olan Selçuklular ile 1071'de Anadolu kapılarını tamamen açmış 1176'daki Miryokefelon Savaşı ile kendine yurt edinmiştir. 14. yüzyılın başında kurulan Osmanlı İmparatorluğu ise birçok araştırmacı tarafından belki de en büyük Türk devleti olmasının yanı sıra tarih sahnesinin gördüğü en büyük devlet olarak da kabul edilmektedir. 1453'te İstanbul'un fethinin yanı sıra aynı zamanda 3 kıtada büyük izler bırakmıştır. Aynı dönemlerde de unutmamak gerek ki Timur İmparatorluğu, Babür İmparatorluğu, Altın Orda Devleti,

Safevi İmparatorluğu gibi yine birçok devletler kurmuştur.

Türklerin tarih boyunca birçok büyük devlet kurduğu ve farklı kültürler ile etkileşim içinde tarihin en derinlerinden yüzeyine kadar taşacak seviyede var olmuş ve var olmaya devam etmektedir. Büyük fedakarlıklar ile günümüzde Anadolu'da Türkiye Cumhuriyeti devleti ile Türk varlığı devam ederken Kafkasya'da Azerbaycan, Türkistan'da Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Türkmenistan, Kıbrıs'da Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Tuna'da Gagavuzya, Rus steplerinde Yakutistan, Başkurdistan, Çuvaşistan ve zulümlere rağmen Doğu Türkistan'da, Kerkük'te ve dünyanın birçok yerinde Türk varlığı hâlâ devam etmektedir. Türk ne demek, Türk tarihi nedir ve bugün Türkler nerede varlığını sürdürüyor bunlara değindik.

Lakin Türk sadece kelime anlamı, coğrafya veyahut da tarihten ibaret değildir. Türk geçmişten bu yana büyük izler bırakmış, tarihin her yanında kilit taş olan ve büyük bir kültür birikimidir. Türk, büyük önder Mustafa Kemal Atatürk'ün söylemi ile

"Bu memleket, dünyanın beklemediği, asla ümid etmediği bir müstesna mevcudiyetin yüksek tecellisine, yüksek sahne oldu. Bu sahne 7 bin senelik, en aşağı, bir Türk beşiğidir. Beşik tabiatın rüzgarları ile sallandı; beşiğin içindeki çocuk tabiatın yağmurları ile yıkandı. O çocuk tabiatın şimşeklerinden, yıldırımlarından, kasırgalarından evvela korkar gibi oldu; sonra onlara alıştı; onları tabiatın babası tanıdı, onların oğlu oldu; Bir gün o tabiat çocuğu tabiat oldu; şimşek, yıldırım, güneş oldu; Türk oldu. Türk budur. Yıldırımdır, kasırgadır, dünyayı aydınlatan güneştir."

Bundan dolayıdır ki Türk beklenendir, Türk ilerlemedir, Türk yılmamaktır, Türk bağımsızlıktır, Türk çabadır, Türk umuttur, Türk egemenliktir, Türk aidiyettir, Türk kutlu bir davadır, Türk bir millettten öte bir kızilemadır. Ondandır ki Türklüğü muasır medeniyetler seviyesine çıkartmak için nesillerdir aynı olan heyecan ile çabalayacağız. Fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür nesiller olacağız ve bu zihniyette nesiller yetiştireceğiz. Türklük birçok badirelere, ihanetlere, mücadelelere, mağlubiyetlere rağmen halen daha var olmaya devam etmektedir ve devam edecektir. Türk Ergenekon'dan çıkacak kadar inançlı, yere taş dikip tapmak yerine öğüt yazacak kadar zeki, fethedilemez denen İstanbul'u fethedecek kadar kabiliyetli ve kutlu, medeniyetlere mezar olmuş Anadolu'da 1000 yıllardır hür yaşayacak kadar bağımsızdır.

**TÜRK;
ALİ KUŞÇU,
ULUĞ BEY,
AZİZ SANCAR'DIR.
TÜRK;
YUSUF HAS HACİP,
KAŞGARLI MAHMUT,
FUZULİ'DİR.
TÜRK,
BENİM,
SENSİN,
O.
TÜRK;
İÇİMİZDEKİ
CEVHERDİR,
HEYECANDIR.
VELHASILKELAM,
TÜRK,
HER ŞEYDİR!**

TÜRK DEVRİMİ'NİN

KARİKATÜRLERDEKİ İZDÜŞÜMÜ

"Arkadaşlar, Türk basını, milletin gerçek seda ve iradesinin kendini belirtmesi şekli olarak, Cumhuriyet çevresinde çelikten bir kale vücuda getirmelidir, bir fikir kalesi, bir zihniyet kalesi...."

**EKREM
TOPUZ**

YAZAR

1. Cihan Harbi'nden mağlup ayrılan Osmanlı Devleti Mondros Mütarekesi ile birlikte inisiyatifi kaybetmiş Anadolu'daki Türk varlığının kaderini batılı güçlere teslim etmişti. Lakin bundan memnun olmayan ve 4 yıllık amansız bir mücadeleyle Anadolu'daki Türklerin kaderini değiştiren Mustafa Kemal ve silah arkadaşları bu zaferin ilk tacını kurdukları yeni bir rejimle: cumhuriyetle taçlandırmışlardı. Lakin asıl mücadele yeni rejimin ilerleyebilmesi ve varlığını devam ettirebilmesi için yeni bir toplum şarttı. Siyasal hayattan sosyal hayata, iktisattan lisana peşi sıra gelen inkılaplar dahili ve harici bedbahtları rahatsız etmiş, Anadolu'nun dört bir yanından

karşı devrim niyetiyle ayaklanan mürteciler sert bir şekilde bastırılmıştı. "Gönülleri kazanmayı" amaçlayan Gazi Mustafa Kemal yapılmakta olan yeni Türk Devrimleri'nin halka doğru bir şekilde anlatılması ve tanıtılması için basından ricacı olmuştu. Nitekim Mustafa Kemal, 1924 yılında kamuoyunun Hüseyin Cahit Yalçın, Ahmet Cevdet gibi ileri gelenleri ile yaptığı toplantıda şunları söylemişti:

"Arkadaşlar, Türk basını, milletin gerçek seda ve iradesi-ninkendini belirtmesi şekli olarak, Cumhuriyet çevresinde çelikten bir kale vücuda getirmelidir, bir fikir kalesi, bir zihniyet kalesi.... basın mensuplarından bunu istemek, Cumhuriyet'in hakkıdır."

Bütün milletin samimi bir birlik ve dayanışma içinde bulunması bir zarurettir. Umumun selamet ve saadeti bundadır. Mücadele bitmemiştir. Gerçekleri milletin kulağına ve vicdanına gereği gibi ulaştırmakta basının görevi çok, çok önemlidir."

Bu yazımızda İstiklal Mücadelemiz sırasında ve sonrasında yapılan aralıksız devrimlerin faydalarını halka anlatmaya çalışan dergi ve gazetelerin karikatür kısımlarına işlevi eşliğinde inceleyeceğiz.

Özlü, düşündürücü ve çoğu zaman eleştiriyle mizahı iç içe barındıran karikatür sanatı cumhuriyetimizin kuruluş sürecinde ve Türk Devrimleri'nin halka telkini noktasında büyük bir misyonu sırtlamıştır. Bu sebepten ötürüdür ki yeni rejimin yaratmaya çalıştığı yahut idealize ettiği yurttaşı ve sosyolojik değişimi irdelemenin en eğlenceli yollarından biri dönemin karikatürlerinden geçmektedir.

1928 Harf İnkılabı'ndan sonra latin alfabesine geçiş gazete ve dergilerin okuyucu oranlarını düşürmüştü. Özellikle bu devrede basın hayatımızda önemli bir boşluğu dolduran karikatürler görsel bir iletişim aracı olarak okuyucunun yeni alfabeye ısınmasında önemli bir misyonu üstlenmiştir. Nitekim bu durum organik gelişen bir durum olmayıp aksine yeni rejimin elitleri tarafından karikatür, bilinçli bir şekilde basın hayatında etkin bir rol üstlenmesi istenmişti.

Karikatürlerinden parçalar göreceğimiz gazete/dergilerin bazıları Karagöz, Akbaba, Kelebek ve Köroğlu sayılarından oluşmaktadır. Bu gazete/dergiler çoğunlukla

Türk Devrimleri'ni halka anlatma çabası içerisinde hareket etmiş yeri geldiğinde ise özellikle Refik Halid Karay, Ali Kemal gibi Milli Mücadele'ye muhalif isimlerin karşısında Anadolu'daki Türk direnişini müdafaa etmiştir. Lakin bir siyasi gazete var ki yeri bende ayrıdır. Karagöz Gazetesi. Statükoya karşı muhalefetini 1908'de 2. Abdülhamid'e karşı başlatan Karagöz Gazetesi Mondros Mütarekesi'nden sonra Anadolu'daki Türk mücadelesini desteklemiş kurulan yeni rejimin dayandığı temelleri halka anlatma gayesi taşımış ve Türk Devrimleri'nin yılmaz bir savunucusu olmuştur. 1935 yılında Cumhuriyet Halk Partisi tarafından satın alınan gazete önceki çizgisini bozmadan Sedat Simavi önderliğinde Atatürk ilke ve inkılaplarını halka mizahi bir dil ile aktarmış karşı devrim yanlılarını hicvetmişti. (Lakin gazete 1950'den itibaren manasız bir şekilde partizanlaşmıştır)

Karagöz Dergisi elbette bir taraftı. Anadolu'daki Türk varlığını payidar kılmak için yapılan arasız devrimlerin tarafını tutuyordu. Lakin saray dalkavukluğu yapmakta değil aksine iki yönlü iletişimi düstur edinmiş bir halk gazetesiydi. Halktan aldığı talep, şikayet ve önerileri gazete sayfalarından yetkili mercilere ulaştırır, dönüş almak için kararlıca hareket ederdi. (bkz. s.48) Diğer yandan ise Sebilürreşad gibi gazete/dergiler yapılan devrimleri islami bir yorumla değerlendiren ve sert buluyordu. Bu sebepten ötürüdür ki varlıklarını sürdürmeleri çok mümkün olmamıştır.

Şimdiki, Türk Devrimleri'nin halka telkinini gaye edinmiş erken cumhuriyet dönemi karikatür sanatını Karagöz, Akbaba, Kelebek ve Köroğlu Gazete/Dergilerinin küpürleri eşliğinde inceleyeceğiz.

HUKUK

Karagöz gazetesinin Ağustos 1923 tarihli bu kúpüründe hukukun üstünlüğüne vurgu yapılmış, Kanunların Başkomutan Mustafa Kemal'in bile üzerinde olduğu net bir şekilde belirtilmiştir.

Bir Mebus: Paşa'nın mevkii "Kanun"dan yüksektir. Karagöz (eliyle Kanun yazısını işaret ederek) - Paşamızın yeri milletimizin canıdır, ciğeridir. Fakat kanunun yeri hepimizin üstündedir. Anlıyor musun azizim, monşer mebus efendi!"

HARF İNKILABI- SALTANAT- İRTİCA

Akbaba Dergisinin Ekim 1928 tarihli kúpüründe ise 5. yıldönümünde cumhuriyet küçük bir kız çocuğu olarak tasvir edilmiş, Atatürk'ün kucağında yeni harfleri öğrenmektedir. altta ve üstte bulunan yazı da ise eski yazı " sarıklıların dili" olarak belirtilmiş. Yeni rejimin yarattığı toplumda eskiyi çağrıştıran sembollerin nasıl

etiketlendiğini ve tasfiye edildiğini gözler önüne sermektedir.

Karikatürün üstünde: "Beş yaşına giren "cumhuriyet" Büyüyük Gazi'den feyz alıp okuyor" Altta ise: Sarıklıların elinden de kurtulduk dilinden de.." yazmaktadır.

Yine ana tema Harf İnkılabı olsa da karakterlerin zenginliğinin öne çıktığı Köroğlu'nun Eylül 1928 tarihli karikatürü ise Hilafet ve Saltanatın kaldırılmasıyla birlikte "Yeni Türkiye Güneşinden" kaçmakta olan son Halife Abdulmecid'i, dini/geleneksel kıyafetler giyinen dindar arap kesimi ve alfabesindeki harfleri görmek teyiz

"Genç Türk İnkılabının güneşine Arap harfleri de dayanamadı, kaçıyorlar. Arap Harfleri - Aman, burada barınamayacağım. Beni de alın."

Yine benzer bir temayı Aralık 1928 tarihli Köroğlu gazetesinde görmekteyiz. Şalvarlı, sarıklı ve sakallı kişi eski harfleri temsil etmekte ve mağlupken, Yeni Harf İnkılabının milletin bir zaferi olduğu vurgulanmıştır

TEVHİD-İ TEDRİSAT KANUNU VE YENİ BİR YOL

Rönesansla birlikte Kıta Avrupası bilgiye ulaşmada yeni bir yol keşfetmişti. Bilimsel metod. Kilisenin dogmalarından kurtulan Avrupa'da hür düşünce ortamı oluşmuş zaman içerisinde bu ortam meyvelerini iktisadi hayattan sosyal hayata, sanattan teknolojiye pek çok alanda vermişti. Şüphesiz ki bu Kıta Avrupası'nın diğer medeniyetler ile arasındaki farkı açmasının en önemli sebeplerindendi. Erken dönem cumhuriyet rejiminin ulaşmak istediği yol ise buna benzerdi; halkın bilgiye ilahi kitaplardan değil bilimsel süreçlerin neticesinde ulaşmasını sağlamak. Nitekim, Karagöz Gazetesi'nin 1925 yılında yayımladığı "Bu Kafayı Bırakmak Gerek" başlıklı karikatürü erken dönem cumhuriyet döneminin yaratmaya çalıştığı sosyo-kültürel yapıyı gözler önüne seriyor. Arka temada yeni rejimin getirdiği bilimsel düşünce sistemi tayyare, fabrikalar ile resmedilirken Medrese hocası ise zamanda geri kalmış, bilgiye ulaşmada dogmatik sistemin temsili olmakta.

Yazıda şöyle yazmakta:

"Hocalar- Nasara, yensuru, nasren / darabe Zeydün Amren...

Karagöz- Yahu, uyanın uyanın, nasara yensurun zamanı değil, ilim fabrikalar kurmuş, elektrikler icat etmiş, denizlerin dibinde, bulutların üstünde uçuyor. Altı yüz yıldır hep o nasıra yensurdan ne buldunuz yahu!"

Üstteki yazıda: "Yıkarız ama yapmasını da biliriz.

Karagöz- Görüyorsun ya hocam, medreseleri, tekkeleri kapatırız ama bunların yerine milleti uyandıracak, memleketi mamur edecek mektepler, fabrikalar açarız. Nasıl yine aykırı gider misin!"

Son olarak cumhuriyetimiz 101. yaşına girerken anlamlı bulduğum şu karikatürle yazımı noktalamak istiyorum. 1927 yılında Yeni Kalem Dergisinde yayımlanan karikatürde Gazi Mustafa Kemal Atatürk heykeli işaret ederek biz Türk Gençliğine şöyle sesleniyor; Ey Türk Gençliği, ilelebet muhafazasını sana bırakıyorum” (Heykelin üzerinde yazan: cumhuriyet)

İlk asırda Türk Devrim’ini destekleyerek cumhuriyetimizin bugünlere ulaşmasını sağlayan tüm kalemşörlere şükranlar.

“EY TÜRK GENÇLİĞİ, İLELEBET MUHAFAZASINI SANA TEVDİ EDİYORUM.”

Kaynakça

- DAĞOĞLU-Yavuz, (2019) Karikatürlerle İllüstrasyonlarda Mustafa Kemal Paşa ve İstiklal Savaşı, Opuskitap
- TOPUZ, Hıfzı, (2003) II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi Remzi Kitabevi İstanbul
- TOPUZ, Hıfzı, (1997) Başlangıcından Bugüne Dünya Karikatürü, İnkılap Yayınevi, İstanbul
- YETİM, Fahri, AKKOYUNLU, Sultan, Berna (Aralık 2017) Türk Modernleşmesine Erken Cumhuriyet Dönemi Basınında Karikatür Üzerinden Bir Bakış Tarih ve Gelecek Dergisi, Cilt 3, Sayı 3
- CELEP, Ayşe (2009) HUMOR IN THE OTTOMAN EMPIRE: AN ANALYSIS OF KARAGÖZ HUMORISTIC PAPER (1908-1918) (Ulusal Tez)
- BEDİR , Ayşe (2019) YAKIN DÖNEM SİYASİ TARİHİNİN KARİKATÜR ÜZERİNDEN ANALİZİ: KARAGÖZ 1922-1939 (Ulusal Tez)

EMİN
ALBAY
YAZAR

SARIKAMIŞ'TA DOKSAN BİN ŞEHİDİMİZ TEK BİR KURŞUN ATMADAN MI ŞEHİT OLDU ?

Tarihimize dair irili ufaklı tüm bilgiler arasında gerçeklikten epey uzak olanları bulmak zor değildir. Bu bilgiler toplumun hafızasında yer edilmiş ve pek çoğu da kitlesel hafızayı kirletmiştir. Bu seride amacımız ise tarihi gerçeklikten uzaklaşmış olan ve hafızalarda yanlış yer edinen bilgileri düzeltmektir. Bilinen üzere gelecek hafızalarda gizlidir. Berrak bir geçmiş bilgiside berrak geleceklere kapı açar. Yazımız da geçmişimizi ve geleceğimizi sağlam temeller altına almaktadır.

Bugünkü serimizde "Sarıkamış'ta doksan bin şehidimizin tek bir kurşun sıkmadan şehit oldu mu?" sorusunun gerçeğini araştıracağız. Çoğumuz bu konuyla ilgili hikayeler, söylemler duymuşuzdur. Haber kanalları, anma programlarındaki konuşmalar, Kars Milli Eğitim

Müdürlüğü'ndeki yayımlanan yazılar gibi pek çoğu da geniş kitlelere ulaşan kirli bilgi akışı söz konusudur. Ancak elimizdeki kaynaklar ve değerli profesörlerimizin röportajlarından aldığımız verilerle bu durumun böyle olmadığı hususunda.

Genelkurmayın kayıtlarına göre donarak vefat eden şehitlerimizin sayısı 8000'dir. Harekat esnasında, hastalıktan ve donarak ölen şehitlerimizin yekünü 23.000'dir. Rus ordusunda donarak ölen asker sayısı ise 9000'dir. Yurdumuzu işgal etme amacıyla kaybettikleri asker sayısı ise 33.000'dir. 3. Ordu Kurmay Başkanı Yarbay Felix Guze tarafından toplanan muharebe sonuç raporlarına göre Türk kayıpları 30.000 ölü ile 7.000 esirdi. Türk resmi kayıtlarına göre ise 23.000 ölü, 10.000

hastanede ölen, 7.000 esir ve 10.000 yaralıdan oluşan toplamda 50.000 kayıptan söz edilmektedir (Erickson, 2011: 87, 309).

3. Ordu tabiplerinden Albay Tefvik Sağlam 1940 yılında yayınlanan eserinde, Fevzi Çakmak Paşa'nın verdiği 60.000 rakamını doğrulamakla birlikte, savaş sırasında bütün Anadolu'yu etkileyen tifüs salgınları nedeniyle kayıpların çok daha fazla olabileceğini ifade etmiştir (Sağlam, 1940: 6). ATASE arşivine dayanılarak yapılan araştırmalara göre ise Osmanlı kayıpları 60.000 şehit ve 7.000 esirden ibarettir (Göktepe, 2008: 46). Doktora tez çalışmasını Sarıkamış Harekâtı üzerine yapan Ramazan Balcı ise, ne 90.000 askerin donarak öldüğü ne de 60 binlere varan askeri kayıplarla ilgili bilgilerin gerçeği yansıtmadığını ifade

etmektedir. Balcı'ya göre Türk kayıpları 50.000'in altındadır (Balcı, 2008: 68-69). Rakamlardan da anlaşılacağı üzere Türk Ordusu'nun kesin kayıpları hakkında bir şeyler söylemek mümkün değildir. Ancak yukarıdaki farklı kaynakların verdiği bilgilerden hareketle, kayıpların 30.000'in üzerinde olduğunu kabul etmemiz gerekmektedir. (Kanal, 2014: 111)

Marmara Üniversitesi'nde Prof. Dr. olan Vahdettin Engin'in katıldığı bir programdaki söylemleri şu şekildedir: "1922'de Binbaşı Şerif tarafından yazılmış olan anı yazısındaki 90.000 askerin tek bir kurşun atmadan donarak şehit olduğu yazı herhangi kaynaklara dayanmayan bir subayın anıları ve belirttiği bir sayı. Bu bilgi ilerleyen yıllarda doğru bir bilgi olarak düşünülüyor sonra bu bilgi iman edilen bir bilgi haline dönüşüyor." Kendisi konuşmasında çok ciddi vuruşmaların olduğu ve çok ciddi bir sayının vuruşmalar sırasında şehit olduğunu ifade ediyor. Bu açıklamaya bakarak askerlerin çoğunun donarak öldüğü fikrinin yanlış olduğundan bahsedilebilir.

Değerli akademisyenlerimizden olan Prof. Emre Sefa Gürkan'da katıldığı programda söylemleri şu şekildedir: Dönemin kaynaklarında geçen sayıların doğruluğunun tartışılacağı olduğu arşivlerinin olmadığı ve yapılan hataların doğal olduğunu ifade eder. Ancak günümüzde yapılan araştırmalar farklı arşivlerden alınan bilgilerle doğruya daha yakın olduğumuzu ifade eder.

Dergimizde yayımladığımız yazımızın amacı ve bu bilgileri edinmedeki gayemiz şehit sayımızı düşürerek ülkesi için şehit olan kahramanlarımıza saygısızlık etmek kesinlikle değildir. Tek bir şehidimiz dahi bizim için çok önemlidir. Ülke için çok şey yapan ve bizim için çok anlam ifade eden şehitlerimizin emeklerini ödeyemeyiz. Amacımız doğrunun peşinde koşmak ve doğru tarihçiliğinin hafızalar düzeyinde gelişmesini sağlamaktır. Doğru tarihçiliğin peşinde olmak. Bu doğrultuda genç zihinlerde Mustafa Kemal Atatürk'ün şu sözleri çınlanır "Tarih yazmak, tarih yapmak kadar önemlidir. Yazan, yapana sâdık kalmazsa, değişmeyen hakikat, insanlığı şaşırtacak bir mahiyet alır." Türk Tarih Kurumu'nun amacı olarak yayımladığı yazıda ise şöyle belirtmektedir: "

Türk Tarih Kurumu olarak amacımız, ulusal ve uluslararası alanda hizmet veren benzer kurumlarla işbirliği hâlinde projeler yapmak, konferanslar gerçekleştirmek toplumda gerçek bir tarih algısı oluşturmaya çalışmak, Türkiye'de tarihi topluma sevdirmek, ortaya çıkan yanlış ve çarpıtılmış bilgileri düzeltmek, yalan ve tutarsız iddiaları çürütmek için sosyal ve görsel medya gibi araçları da kullanarak Türk Tarih Kurumu'nun daha aktif bir rol üstlenmesini sağlamaktır. Bu amaç doğrultusunda hedefimiz genç ve dinamik bir kadroyla teknolojik araçları ve gelişmeleri de kullanarak Türk Tarih Kurumuna yeni bir vizyon ve dinamizm kazandırmaktır." . Bizde bu yoldan giderek yaptığımız araştırmalarla bizim gibi gençlere, büyükelimize, küçüklerimize yaptığımız araştırmalarımızı, yazdığımız fikirlerimizi paylaşmak ve toplumda gerçek bir tarih olgusu oluşturmaya çalışmaktır .

Kaynakça

- Erickson, Edward J. (2011). Size Ölmeyi Emrediyorum! Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusu. (Çev: Tanju Akad). Kitap Yayınevi. İstanbul.
- Sağlam, Tefik (1940). Cihan Harbinde III. Orduda Sıhhi Hizmete ait Küçük Bir Hülâsa. Askeri Tıbbiye Matbaası. İstanbul.
- Göktepe, Cihat (2008). "Sarıkamış Harekâtı ve Şehitlerle İlgili Değerlendirmeler" Sarıkamış Şehitleri Özel, T.C. Kars Valiliği Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü, Aralık 2008, "Türkiye Sarıkamış Şehitlerine Yürüyor" Anma Programı Özel Sayısı (Editör: Hümmet KANAL), Kars.
- Balcı, Ramazan (2008). "Sarıkamış Taarruzunda Felaketin Sebepleri". Sarıkamış Şehitleri Özel, T.C. Kars Valiliği Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü, Aralık 2008, "Türkiye Sarıkamış Şehitlerine Yürüyor" Anma Programı Özel Sayısı (Editör: Hümmet KANAL), Kars.
- Kanal, Hümmet (2014). Sarıkamış Harekâtı Esnasında Cepheye Yaşananlar ve Anadolu'ya Etkileri. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi. Ankara.

TÜRK KADINI

**YALÇIN
OZAN
DEMİRAL**

YAZAR

Medeni memleketlerin bir çoğunda, kadından esirgenen bu hak, bugün Türk kadınının elindedir ve onu selahiyet ve liyakatla kullanacaktır."

"...Yoksul kadın burada hiçbir şeyi olmayan kadın anlamında alınmıştır. Halbuki kadın denen varlık bizzatihi yüksek bir varlıktır. Onun yoksulluğu olamaz. Kadın yoksul demek onun bağrından kopup gelen bütün beşeriyetin yoksulluğu demektir. Eğer beşeriyet bu halde ise kadına yoksul demek reva görülebilir, hakikat bu mudur? Eğer kadın dünyada çalışan, muvaffak olan, zengin olan, maddi ve manevi zengin eden insanları yetiştirmişse, ona yoksul sıfatı verilebilir mi? verenler varsa onlara nankör denirse doğru olmaz mı?" (Atatürk'ün Yoksul Kadınlara Yardım Derneği ismine yorumu)

KADIN... Sıradan bir kelime değil. Şimdilerde kullanılmaya çekinilen, kibarlaştırılmaya çalışılan KADIN. Eski Türkçe katun, kraliçe. Elbette atalarımızın her kadına kadın demesinin, kraliçe demesinin bir sebebi vardı. Türk kadını Osmanlı Devleti dönemi dahil hiçbir zaman esaret altında olmamıştı. Esaret altında

olmamakla beraber ata binmiş, kılıç kuşanmış, savaşmış, antlaşmalar imzalamışlardı. Çin ile ilk barış antlaşmasını imzalayan Mete Han'ın hanımı gibi.

Çağdaşları Çin'de kız çocukları rakamlarla çağırılırken, İran'da kadınlar evde hapisken, Bizans ve Pers toplumlarında kadın alınıp satılırken Türk toplumunda kızı olmayan beylerin kızı olması için toylarda dua edilirdi.

Türkler biliyorlardı ki kadını yüceltmek kendilerini yüceltecekti. Bozkırda korumaya muhtaç kadınlardansa, at binen kendini hatta ailesini koruyan kadınlar toplumlarını geliştirecekti. Çünkü kadın doğuruyor, kadın evlat yetiştiriyor, kadın bir toplumu içinde büyütüyordu.

Osmanlı'da yapılan yanlış uygulamalarla kadın yavaş yavaş eve kapatıldı. Tek görevi evine, kocasına hizmet etmek olan bir varlığa dönüştürüldü. Eşit bir toplumdan ataerkil bir

topluma geçildi. Bu durum sadece Osmanlı'da geçerli değildi. Fransız İhtilali'nde kadın ehliyetsiz sayılıyor,

İngiltere'de kadınlar kutsal kitaba dokunamıyordu. Neyse ki yapılan yanlış tanzimat döneminde fark edilerek üzerine gidilmeye başlandı.

1930 yılında Türkiye'de kadınlar oy kullanırken çağdaş Fransa'da kadınların oy kullanabilmesine daha 14 yıl vardı. 1934 yılında mecliste Türk kadınları mebus seçiliyordu. Atatürk bu kararlar ilgili şöyle der: "Siyasi hayatta Belediye Seçimlerinde tecrübesini yapan Türk kadını, bu sefer de mebus seçme ve seçilme suretiyle haklarının en büyüğünü elde etmiş bulunuyor. Medeni memleketlerin bir çoğunda, kadından esirgenen bu hak, bugün Türk kadınının elindedir ve onu selahiyet ve liyakatla kullanacaktır."

Pek tabi Türk kadınının Türk erkeğiyle eşit sayıldığı tek alan meclis değildir. Türk kadını doğuştan savaşçıdır. İçinde atalarının kanını taşır. Yine Atatürk bu konuda şöyle der: Türkiye Cumhuriyetinin esas düşüncesi, kadınları değil, erkekleri dahi, savaş meydanına götürmemektir. Fakat Türk ulusunun, yüksek varlığına, herhangi taraftan olursa olsun, ilişildiği zaman, işte o vakit Türk kadınları Türk erkeklerinin bulunduğu yerde hazır ve nazır ve faal olacaklardır. Bu, beşeriyetin yüksek huzuru, sükunu ve dünya insanı için lazım bir ödev olduğundandır ki, Türk kadını bunu yapacaktır ve yapagelmektedir ve yapar. "Tıpkı hava, kara, deniz harp okulu birincileri kadınlarımız gibi. Kadın yapamaz diyenlere inat yolunda yılmadan ilerleyen kadınlarımız gibi. İçinde bir dünya barındıran, ülkesi için her şeyi yapacak milyonlarca kadınıımız gibi.

Kadın yapamaz, kadın narindir, kadın kırılığandır diyenlere inat, Türk kadını her zaman dimdik durdu ve duracaktır. Ataları Türkan Akyol, Sabiha Gökçen, Afife Jale gibi. Bu demek değildir ki kadın narin, nazık değildir. Kadın sanattır. Kadın bilimdir. Kadın eli değmek, kız gibi yapmak artık bir iltifat. Kadın dokunduğu her şeye zarafet katar. Kadın bütün bir dünyadır.

Dünya için, Türkiye için güçlü kadınlarımız çalıştılar ve çalışmaya da devam edecekler. Şartlar neyi gerektirirse ülkeleri için ellerinden geleni yapacaklar ve o ses yükseldiğinde hep gururla "Ne mutlu Türküm diyene" diyecekler. Ne mutlu Türküm diyene!

Kaynakça

- Aksoy, İ. (2016). Toplumsal ve Siyasal Süreçte Türk Kadını. Yasama Dergisi

ÖMER
FARUK
BOZKURT

YAZAR

DOĞU TÜRKİSTAN

Türklerin ata yurdu olan asıl adı Türkistan olmasına rağmen Sovyet Rusya'nın "Orta Asya" tabiriyle adlandırılan bölgeyi Batı Türkistan ve Doğu Türkistan olarak ayırabiliriz. Batı Türkistan Özbekistan, Kazakistan, Türkmenistan, Kırgızistan gibi Türk devletlerini kapsayan bir alanken Doğu Türkistan maalesef ki şu an Çin işgali altında bulunan içerisinde çoğunluğu Uygur Türklerinin oluşturduğu Türk coğrafyasını ifade etmektedir. Doğu Türkistan'da bağımsızlığına âşık olan Türkler gerek kendi iç karışıkları gerek Çinlilerle mücadeleleri sonucu devletleri yıkılsa da her defasında yeni bir devlet kurmayı başarmıştır. Nitekim Asya Hun, Göktürkler, Uygurlar, Kaşgarlar, Doğu Türkistan İslam Cumhuriyeti tarihinde Doğu Türkistan bölgesinde kurulan devletlerdir.

Doğu Türkistan günümüzde "Sincan Uygur Özerk Bölgesi" olarak Çin'in idari bir bölgesi durumundadır. Doğu Türkistan adı, Kaşgar Devletinin yıkılmasından sonra Çin'in Türklerin öz benliklerinden uzaklaştırma, tarihini unutturma çalışmalarının bir sonucu olarak kaldırılmış yerine Sincan (Shinjang) adı kullanılmaya başlanmıştır. Çin'in yüzyıllar boyunca Uygurlularla olan mücadelelerinin sebepleri bellidir; tarihi düşmanlık, Asya'daki hakimiyet mücadelesi, etnik köken ve din, Doğu Türkistan bölgesinin yeraltı zenginlikleri, Milyonlarca dolarlık "Bir Kuşak Bir Yol" Projesi, Çin Komünist Partisi'nin 2049 hedefleri.

Tarih boyunca Türkler ile Çinliler arasındaki mücadeleler devam etmiştir. Zaman zaman Çin, Türkler tarafından vergiye bağlanırken zaman zaman da Türk Devletleri Çin entrikaları sonucu yıkılmıştır.

Devletler yıkılarak son bulsa da Türklerin bağımsızlığına olan aşkı Kürşatlar, Yakub Hanlar, Osman Baturlar, Ali Han Törelere çıkartmış; yıkılan her devletin ardından yeniden devlet kurmalarını sağlamıştır.

Doğu Türkistan bölgesi, Çin'in Orta Asya, Ortadoğu ve Avrupa'ya açılan kapısı konumundadır. Enerji açısından da Çin'in kömür olarak %40, petrol ve doğalgaz olarak %20 oranında ihtiyacını karşılayacak durumdadır. Bu sebeplerledir ki Doğu Türkistan enerji ihtiyacı çok fazla olan Çin açısından çok büyük öneme sahiptir.

2013'te açıklanan "Bir Yol Bir Kuşak" Projesi, Çin'in altyapı, demiryolları, denizyolları ile Antik İpek Yolunu canlandırarak yetmişden fazla ülke ile ticaret olanağını arttıracak büyük Çin projesidir. 2049'da tamamlanacak olan bu proje "Küresel Güç" olma amaçlarının en büyük araçlarından biridir.

Uzun yıllardan beri devam eden Çin işgali ve Uygur Türklerine yapılan zulümler, tabiri caizse soykırım, “Bir Yol Bir Kuşak” Projesinin açıklandığı 2013 yılından itibaren süratle şiddetini arttırmıştır.

Doğu Türkistan'da Türklerin maruz kaldığı zulümler neler:

1. Dış dünyaya erişim engeli mevcut. Zulmü dışarıya duyurmakta sıkıntı çekiyorlar.
2. Kadınlar, Çinli erkeklerle birlikte olmaya zorlanmaktadır.
3. Çocuklar ufak yaşlardan itibaren ailelerinden koparılıp kendilerini çinli gibi hissetmeleri için asimile edildikleri, benliklerini unuttukları bir eğitime tabi tutuluyorlar
4. Dinlerini özgürce yaşamalarına izin verilmiyor
5. Çocuklarına diledikleri gibi isim koyamıyorlar.
6. Nüfus politikaları sonucu kadınlara çağdışı şekilde kürtaj uygulanıyor.
7. Uydudan gözlemlenebildiği kadarıyla ibadethaneleri yıkılıyor, ibadet etmeleri engelleniyor.
8. Erkekler ailelerinden koparılıp götürüldükten sonra bir daha haber alınamıyor.
9. Bölgenin demografik yapısını değiştirmek için Çinliler, Doğu Türkistan'a yerleştiriliyor.

ÇİN, DOĞU TÜRKİSTAN'DAKİ ZULMÜNÜ MEŞRULAŞTIRMA ÇALIŞMALARI:

Çin, Uygur Türklerine müdahalede bulunurken, bazı argümanlara ihtiyaç duymaktadır çünkü yaptığı zulmü uluslararası hukukta meşrulaştırmaya, kendini dış devletlerin müdahalesinden uzak tutmaya bir yandan da dış ticaretini düşünerek diğer Türk devletleriyle sıkıntı yaşamamak için müdahalesini haklı gösterecek sebeplere ihtiyacı vardır.

1-TERÖR TEHDİDİ OLARAK LANSE ETME

Ne hikmettir ki 2013 yılından itibaren dünya ile iletişim açısından bağı neredeyse kopmuş olan Uygurlar, sınırları geçerek Irak ve Suriye'ye gelerek terör örgütlerine katılmaya başlamıştır. Çin bu durumu bir tehdit olarak göstermeye çalışmaktadır.

Bu durum aslında Çin'in, Uygur Türlerini bir terör tehdit olarak göstererek yaptıkları zulmü meşrulaştırmaya çalışma biçimidir. Uygur Türklerinin DAESH gibi terör örgütlerine katılım sağlaması Çin istihbaratının desteğiyle gerçekleşmektedir.

Hal böyle olunca Uygur Türkleri gerçekten kendi iradeleri ile mi Irak, Suriye'ye gelip terör örgütlerine katıldığı yoksa Çin'in zor kullanarak mı onları terör örgütüne dahil ettiği büyük bir soru işaretidir.

2. YATILI OKUL, HASTALIKLI BEYİN, RADİKALLEŞME VE TERÖR İFADESİ:

Çin İstanbul Başkonsolosu ve onun dışında birçok bürokrat Çin'in toplama kampı değil orada yatılı okul hizmeti verdiğini gelenlerin gönüllü olarak katıldığını ifade etmektedir. Uzun yıllar boyunca yatılı okul ifadesini bile reddetmiş olan Çin Hükümeti 2018 yılından itibaren daha gerçekçi bir kılıf bulma zorunluluğu içerisine girmiş ve yatılı okul ve gönüllülük terimlerini kullanmaya başlamıştır. Özellikle kırsal kesimde bazı hocaların halkın zihnini yıkadığı, hastalıklı hale getirdiği bu sebeple de Doğu Türkistan bölgesinde radikalleşmenin ve teröre yakınlığın ortaya çıktığı insanların tedavi olmak istediği bu talebe binaen de Çin'in yatılı okullar kurarak insanlara dil eğitimi, iş eğitimi, yasa eğitimi verdiklerini ifade etmektedirler. Uzun yıllar boyunca toplama kampları faaliyetlerinin olmasına rağmen 2018 yılına kadar bunu inkar etmeleri, kabul etmek zorunda kaldıklarında da yatılı okul diyerek geçiştirmeleri son derece trajikomik olmakla beraber gönüllülük unsurunun mevcut olmadığı; küçük çocukların toplanıp

ailelerinden koparıldığı, milli kimliğini reddetmesini sağlayarak bir Çinli gibi hissetmesini sağlamaya çalışılması, erkeklerin götürülüp aileleriyle bir daha iletişimde bulunmalarına imkan verilmediğine dair Uygur Türklerinin Doğu Türkistan'dan ayrılarak başta ülkemizde ve diğer ülkelerde yaptıkları açıklamalar, Çin'in açıklamaların gerçeği yansıtmadığının bir delilidir. Bu konu ile alakalı bir şeye daha değinmek gerekirse o da sözde yatılı okulların dış basına açık olmamasıdır. Yoğun baskılar üzerine Çin Hükümeti tarafından seçilmiş basın mensuplarının sadece Hükümet tarafından belirlenen yerlerde teftişte bulunabilmesi objektifliğe gölge düşürmektedir. Bu teftiş gerçekleşmeden önce uydu görüntülerine göre sözde yatılı okullarda değişiklik yapıldığı gözlemlenmiş, toplama alanlarına spor sahaları çizilmiş, tel örgüler haberciler gelmeden evvel kaldırılmıştır. Bu durum Çin hükümetinin dünyanın aklı ile alay etmesinden başka bir şey değildir.

DiĞER DEVLETLERİN ZULME KARŞI DURUMU:

Zulümden en çok ABD söz etmektedir denebilir. Onun da sebebi siyasadır. Çin'in küresel güç olma mücadelesini engellemek için araç olarak kullanmaktadır. Yer yer diğer devletlerden konu ile alakalı açıklamalar yapılarak, BM üyesi devletlerden ortak bildiriler yayınlanarak zulme karşı sesler çıkarılsa da maalesef pek karşılık bulamamaktadır.

Zulme uğrayan Uygur Türklerinin Müslüman olmasına rağmen Müslüman ülkelerin duruma olan sessizliği hatta Çin'e olan destekleri başta Müslümanları ardından tüm insanlığı yaralarken Türklerin abisi olarak görülen zulme son derece yüksek sesler çıkartan Türkiye'nin sessizliği başta biz vatandaşları ardından tüm Türk Dünyasını üzüntüye boğmaktadır.

Göktürk Devleti'nin Büyük Hükümdarı Bilge Kağan bizleri yüzyıllar önce şöyle uyarmıştır:

Türk Beyleri millet işitin! Üstte gök basmasa altta yer delinmese Türk milleti, senin ilini töreni kim bozabilirdi! Çin milleti hilekâr ve sahtekar olduğu için, küçük kardeş ve büyük kardeşi birbirine düşürdüğü için, bey ve milleti karşılıklı çektiirdiği için, Türk milleti il yaptığı ilini elden çıkarmış, kağan yaptığı kağanlığı kaybedivermiş. Çin milletine beylik erkek evladını kul kıldı, hanımlık kız evladını cariyeye kıldı. Türk beyler Türk adını bıraktı. (...) Türk milletini öldüreyim, kökünü kurutayım dermiş. Çin milletinin sözü tatlı, ipek kumaşı yumuşak imiş. Tatlı sözle, yumuşak ipek kumaşla aldatıp uzak milleti öylece yaklaştırmış. Yaklaştırtıp, konduktan sonra, kötü şeyleri düşünürmüş (...) Tatlı sözüne, yumuşak ipek kumaşına aldanıp çok çok, Türk milleti, öldün! Türk milleti, öleceksin!

TÜRK MİLLETİ UYANI!

YÜKSEK TÜRK KÜLTÜRÜNÜN BÜYÜK VESİKASI ORHUN ABİDELERİ

**HALİL
İBRAHİM
SARI**

YAZAR

Türk yazın tarihinin en eski örneklerinden olan Orhun Yazıtları Kül Tigin Yazıtı, Bilge Kağan Yazıtı ve Bilge Tonyukuk Yazıtı olmak üzere üç dikili taştan oluşur. Üç taşın da Orhun Yazıtları olarak anılmasının nedeni Orhun Irmağına yakın konumlanmasından dolayıdır. Bu yazıtlarda genellikle II. Doğu Türk Kağanlığı'nı kuran kahramanların ve oğullarının hayatı, ülkelerini korumak için verdikleri mücadeleler, bağımsızlık

için çekilen sıkıntılar, verilen mücadeleler anlatılmıştır. Yazıtlar için Türk halkına kağanın bıraktığı bir vasiyet-öğüt demek yanlış olmaz.

Yazıtların büyük çoğunluğu Türkçe, küçük bir kısmıysa Çince yazılmıştır. Türkçe kısımların yazımında "esrarlı eski Türk yazısı" kullanılmıştır. Kül Tigin ve Bilge Kağan Yazıtlarını taşa kazıyan Yollug Tigin'dir. Yollug Tigin Bilge Kağan ve Kül Tigin'in yeğenidir.

Kül Tigin yazıtı için Çin'den ayrıca altı sanatkar (bedizci) getirtilmiştir. Kül Tigin yazıtı Kül Tigin'in Bilge Kağan yazıtı Bilge Kağan'ın ağızıyla yazıldığı için daha önce yazıldığını ve taşa kazınması için Yollug Tigin'e verildiği düşünülüyor. Üçüncü yazıt kimin taşa kazındığı bilinmiyor. Ama vezir Tonyukuk'un ağzından anlatıldığına göre Tonyukuk'un taşa kazındığı söylenebilir.

Orhun Abideleri'nin bulunuşu insanlığın en büyük keşiflerinden biridir. Orhun harfleri ile yazılı kitabelerden 12. asırda tarihçi Cuveynî Târih-i Cihangüşa'sında bahsetmişti, ayrıca Çin kaynakları da çok eskiden bu abidelerin dikildiğini bildirmekteydi. 1709'da Poltava muharebesinde esir düşen İsveçli subay Strahlenberg Ruslar tarafından Sibiry'a sürülmüştür. Sürgünde 13 sene kalan Strahlenberg 1722'de vatanına döndükten sonra, 1730'da araştırmalarının neticesini yayınlamıştır.

1809'da Rus bilgini Yadrintsev, sonradan Kül Tigin ve Bilge Kağan Abideleri olduğu anlaşılan Orhun Kitabelerini bulmuş, bunun üzerine 1890 tarihinde Heikel'in başkanlığında bir Fin, 1891'de de Radolffun başkanlığında bir Rus ilmi sefer heyeti olay mahalline gönderilmiştir. Bu heyetlerin abideleri fotoğraflayıp dağıtmasından sonra Danimarkalı büyük âlim Thomsen 1893'te Orhun yazısını çözmeye muvaffak olmuştur. Önce, âbidelerde çok geçen tengri, Türk ve Kül Tigin kelimelerini çözen Thomsen, sonra bütün abideleri okumuş

ve böylece Türk milletinin, ebedî minnettarlığına mazhar olmuştur.

Bu serimizde her ay büyük Türk yazıtlarından bir alıntı yayımlayacağız. Türklüğün bugünlerde geri plana atılmak istenmesi, milli bilincin kapatılmak ve bilinçsiz milletler yaratılmak istenmesi bizi bu yola sevk etmiştir. Her alıntı bizlerin bilincini açması ve Türklüğümüzle kıvanç duymamız gerektiğini hatırlatması dileğiyle.

“Çin milletinin sözü tatlı, ipek kumaşı yumuşak imiş. Tatlı sözle, yumuşak ipek kumaşla aldatıp uzak milleti öylece yaklaştırmış. Yaklaştırdıktan sonra kötü şeyleri o zaman düşünürmüş. | İyi bilgili insanı, iyi cesur insanı yürütmezmiş. Bir insan yanılma, kabilesi, milleti, akrabasına kadar barındırmazmış. Tatlı sözüne, yumuşak ipek kumaşına aldanıp çok çok Türk milleti, öldün; Türk milleti, öleceksin! Güneyde Çogay Ormanına, Tögültün | Ovasına konayım dersen, Türk milleti, öleceksin!”

MERAKLISINA TAHLİL;

Tarih bizlere geleceğimizi daha doğru yönetmemiz için büyük bir fırsat tanıyor. Orhun Abideleri'nin ilk siyasetname örneklerinden biri olduğunu göz önünde bulundurursak bu metinlerden çok ders çıkarabiliriz. Türkler tarih boyunca birçok milletle komşuluk ettiler. Kimisinden iyilik görürken kimisinden de kötülük gördüler. Türkler nerede olursa olsun komşusuna karşı tedbirli davranmalıdır. Komşu sizinle iyi geçindiği için ona imtiyaz verecek değilsiniz eğer onun tatlı diline, yumuşak kumaşına aldanırsanız sizi kendi tuzağına düşürmüş demektir. Bu durum bir nevi savaştır. Biliyoruz ki savaş yalnızca topla tüfekle olmuyor. Kültürle, dille, teknolojiyle de oluyor. Hele bu savaş 21. yüzyılda oluyorsa buna kültür savaşı dememiz yanlış olmaz. Peki bu alıntı bizlere ne anlatıyor? Alıntıladığım kısımda Çin'i bir metafor olarak algılamamız gerekiyor. Çin adı aslında komşuyu temsil ediyor. Türk milleti iyi günde komşusunun tatlı diline aldanırsa, komşusuna karşı tedbirli davranmazsa ölür. Bize ne kadar yakın olursa olsun kimseye güvenmemeliyiz. Biz yurdumuzu terk etmemeliyiz ki yaşayalım. Türkler tarih boyunca sınırlarında mücadele vermişlerdir vermeye de devam ediyorlar onun için düşmanı uzakta değil yakında aramakta ve dikkatli olmakta fayda vardır.

TEŞEKKÜRLER

Akademik Türk Araştırmaları Topluluğu

Hukuki Düşünce Derneği

Yergali

EY TÜRK GENÇLİĞİ! BİRİNCİ VAZİFEN; TÜRK İSTİKLALİNİ, TÜRK CUMHURİYETİNİ, İLELEBET MUHAFAZA VE MÜDAFAA ETMEKTİR.

MEVCUDİYETİNİN VE İSTİKBALİNİN YEGÂNE TEMELİ BUDUR. BU TEMEL, SENİN EN KIYMETLİ HAZİNENDİR. İSTİKBALDE DAHİ SENİ BU HAZİNEDE MAHRUM ETMEK İSTEYECEK DÂHİLÎ VE HARİCÎ BEDHAHLARIN OLACAKTIR. BİR GÜN, İSTİKLAL VE CUMHURİYETİ MÜDAFAA MECBURİYETİNE DÜŞERSEN, VAZİFEYE ATILMAK İÇİN İÇİNDE BULUNACAĞIN VAZİYETİN İMKÂN VE ŞERAİTİNİ DÜŞÜNMEYECEKSİN. BU İMKÂN VE ŞERAİT, ÇOK NAMÜSAİT BİR MAHİYETTE TEZAHÜR EDEBİLİR. İSTİKLAL VE CUMHURİYETİNE KASTEDECEK DÜŞMANLAR, BÜTÜN DÜNYADA EMSALİ GÖRÜLMEMİŞ BİR GALİBİYETİN MÜMESSİLİ OLABİLİRLER. CEBREN VE HİLE İLE AZİZ VATANIN BÜTÜN KALELERİ ZAPT EDİLMİŞ, BÜTÜN TERSANELERİNE GİRİLMİŞ, BÜTÜN ORDULARI DAĞITILMIŞ VE MEMLEKETİN HER KÖŞESİ BİLFİİL İŞGAL EDİLMİŞ OLABİLİR. BÜTÜN BU ŞERAİTTEN DAHA ELİM VE DAHA VAHİM OLMAK ÜZERE, MEMLEKETİN DÂHİLİNDE İKTİDARA SAHİP OLANLAR, GAFLET VE DALALET VE HATTA HIYANET İÇİNDE BULUNABİLİRLER. HATTA BU İKTİDAR SAHİPLERİ, ŞAHSİ MENFAATLERİNİ MÜSTEVLİLERİN SİYASİ EMELLERİYLE TEVHİT EDEBİLİRLER. MİLLET, FAKRUZARURET İÇİNDE HARAP VE BİTAP DÜŞMÜŞ OLABİLİR.

EY TÜRK İSTİKBALİNİN EVLADI! İŞTE, BU AHVAL VE ŞERAİT İÇİNDE DAHİ VAZİFEN TÜRK İSTİKLAL VE CUMHURİYETİNİ MUHAFAZA ETMEK İÇİN MÜTEBAK OLDUĞUN

CUMHURİYETİMİZ
101 YAŞINDA

alacadergi.com